

Lucefărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

Sub semnul primăverii

Se împlinesc nouă ani de când, roșind jurământul către țară și popor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost investit în funcția supremă de Președinte al Republicii Socialiste România, primul președinte din istoria noastră. Semnificația acestui act, precum și semnificativitatea primăverii, are o vârstă istorică atingeră cu însăși voința și vocația profund democratică ale țării, acoperind practic toate domeniile muncii și vieții noastre materiale și spirituale. S-a împlinit în toate un larg și binecunoscut consens național, fapt care, în esența sa, ne exprimă azi la noi altitudin de spirit și abnegație, într-o nouă condiție a muncii, gândirii și creației, la dimensiunea unor noi eforturi ce ne angajează plenar în realizarea marilor obiective economice și sociale stabilite de Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului, obiective conform cărora în actuala etapă ne vom înscrie pe o nouă treaptă de progres și civilizație.

În plan politic și social, dar și afectiv, acest moment de acum apare ca o răsfrângere a unui sentiment de durată. Ne amintim că nu demult, partidul, țara și poporul și-au omagiat conducătorul cu prilejul împlinirii a 50 de ani de activitate eroică, revoluționară și a zilei de naștere. Istoria pe care ne-o faurim așeză în linie dreaptă evenimente care, prin natura lor, au și un profund efect moral, cu implicații cit se poate de trănite asupra puterii și orizontului nostru de viață. Astfel, de la un moment jubilar, de la o biografie cu atîi de dense și exemplare răsfrîngeri în conștiința noastră, lată-ne, la ora și fațete de acum ale țării cînd, în imaginea pe care o deținem despre noi și despre propria noastră condiție în lume, deținem un adevăr categoric: odată cu întilul ei președinte — și tot mai prin marea și inconfundabilă deschidere pe care a inaugurat-o și împlinit-o cel care, personalitate de excepție, se află la clima destinelor noastre socialiste — națiunea română a urmat și urmează un drum ascendent, cu o experiență proprie, definitivă pentru o operă durabilă, de proporții, în care s-a angajat. Acest sentiment al duratei, al consecvenței pe care l-am dobîndit și verifică chiar în clipa și ceasul de față cînd în plinara partidului și în forumul legislativ suprem al țării s-au dezbătut și adoptat măsuri de o deosebită importanță pentru dezvoltarea noastră ne mai departe, conținerind domeniul și categorii largi de activitate pentru înfăptuirea cu succes a programelor actuale etape. Și chiar în ziua plenerii, președintele a efectuat o vizită de lucru. Sfera dialogului, a analizei la fața locului, în spirit deschis și concret, așa cum ne-am obișnuit în practica muncii și vieții, își completează și își lărgeste puterea de cuprindere prin dezbateri, decizii și măsuri care situază munca, acțiunea și gândirea socială într-un permanent proces de înnoire și la indici superiori de calitate și eficiență. Și de fiecare dată, prin același exemplu, prin dovada aceluiași mari puteri de concentrare și viziune care emană de la personalitatea președintelui și de care se cuvine intrinsecă națiune în acele și trăsăturile sale fundamentale.

În cuvîntarea rostită la plinara partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, numește o arie largă de preocupări și perspective ce decurg din experiențe și stările de fapt ale construcției socialiste, mobilizîndu-le dintr-o manieră să acționăm cu mai multă temei și cu un grad mai înalt de competență profesională ca și soluțiile pe care trebuie să le adoptăm pentru a ne îndeplini exemplar sarcinile incredite. Este o ridicare a experienței la noi cote de conștiință și, ca atare, sub raportul eficienței, o evaluare — la paritate — și mai exactă și în același timp în continuă devenire, în continuă creștere — ai realității. În condițiile și în contextul lumii de azi în care respectarea principiilor independenței și suveranității face parte inseparabilă din politica păcii și colaborării, a înțelegerii care trebuie să se realizeze pentru salvagărdarea intereselor omeniilor și a ființei înseși a umanității. Face — ca drept sacru, vital, al omenilor, pacea — ca primăvară a popoarelor constituie esența unor teze și principii pentru a căror înfăptuire tovarășul Nicolae Ceaușescu a militat și milităază cu o consecvență și o dăruire exemplare. Motiv pentru care, unul dintre atîta altele, ne amintim de acel moment cînd, sub semnul primăverii, țara l-a investit în urmă cu nouă ani ca președinte, ca întilul său președinte, pe un drum și într-un timp care aveau să ne aducă atîta înfloriri.

Lucefărul

Călătorie la temelia cuvintelor

Prin poarta răsăritului intrăm sub semnul soarelui în cetatea metalului strălucitor, din care se modelează aripile zborului, intrăm în Slatina cea înnoită și tulburătoare, în Cetatea aluminului și a finținilor de lueferi zidite în matca unui riu înblinzit sub palme de bărbăți muncitori, în Slatina județului Olt. Sintem un număr însemnat de scriitori, sosiți din patru zări de țară și de simțire românească spre a cinsti prin limpezimea cuvîntului nostru limpezimea acestor meșteaguri care au dăruit României un cititor pe măsura sevelor sale străbune care aveau nevoie de prieligi înfloririi sau se preface în rînd statornice. Într-o sezoană a incandescenței intrăm în vorbă cu oamenii acestor locuri și la toate cuvintele noastre curate ei dau răspuns cu înimile lor curate, cu privirile lor curate, cu încrederea lor curată în

rostul muncii noastre și al lucrului nostru. În aceeași zi coborîm către vatra Caracalului cu mireasmă de grîu călătorit spre înfrățire și facem mai apoi un ocol pînă spre Balș, acolo unde oțelul românesc se preface în roți cîntătoare pentru mai toate drumurile de fier ale planetei. Căldura primirii ne copleșește în fiecare loc și în fiecare loc numele scriitorilor își află răsplată statornică prin lumina de pe chipurile celor ce ne ascultă și pe care-i simțim că ne iubesc, simțindu-ne, după măsura otlenească a prețurii, de-aici în loc.

A doua zi, drumul spre Scoronești ni se pare tuturor și fiercărui în parte ca o călătorie la temelia cuvintelor. Ceea ce simțim de-a lungul acestui drum nu se poate numi nici oțetie, nici umire. Pentru că ceea ce ne este dat să descoperim în această vatră legendară are darul să le întrecă pe amîndouă. Sub același semn de soare poposim în locul din care și-a pornit, într-un ianuarie rămas nemuritor prin poezia Umirii, cutezătoarea cale către piscurile nădejților noastre Omul-Cîtor și Omul-Erou, fiul țărănilor Alexandra și Andruța

George Țârnea

Continuare în pag. a 3-a

În paginile 4-5: ANCHETA «LUCEFĂRUL» DRAMATURGIA ACTUALĂ: COMPETENȚĂ ȘI VALOARE

Tabloul de Constantin Piliuță

PAGINI DE ISTORIE

Ziua de 19 iulie 1965 era o zi excesiv de călduroasă. În sala în care avea loc cel de-al IX-lea Congres al partidului, aerul era condiționat și zăpușca de afară nu se stînjea. Congresistii și invitații eram cu toții nerăbdători să-l vedem pe secretarul general al partidului la tribună, să-l auzim vorbind, să aflăm conținutul Raportului. Noul conducător al partidului — care avea să devină curînd și noul conducător al statului — era tinăr, plin de vigoare, neobosit, plin de elan și de dragoste pentru poporul în sinul căruia se născuse, pentru partidul în rîndurile căruia intrase la cincisprezece sau la șaisprezece ani. Captiva de îndată auditoriul. Cucerirea de îndată inimile.

Pe cînd își citea cu claritate Raportul și noi îl ascultam neclintîți, cineva a șoptit lângă mine:

— Ceaușescu e sufletul curat al partidului. Mai tîrziu am auzit nenunărul comunist rîndind cu adîncă convingere aceste cuvinte.

Nicolae Ceaușescu a fost întilul om politic român, din timpurile noastre, care a aruncat de-o parte mantia timidității, a ieșit, plin de curaj și de înțelepciune, în arena internațională, susținînd, în numele partidului său și în numele poporului său, nobilele principii ale libertății, ale independenței și suveranității naționale, ale neamestecului în treburile interne ale altor țări și ale altor state.

Zaharia Stancu

(din volumul „Triumful rațiunii”)

IMN DE MARTIE

Martie, prieteni, firesc, e-un început: întoarcerea-n lumină-a acestor plaiuri sînte; De-aceea, ca un simbol, întreg poporul a vrut În martie s-aleagă Întilul Președinte — Toate ale noastre își au temelul lor Și sensul și menirea și timpul potrivit. Iată de ce atunci, sub falnic tricolor, Depuse jurîmintul fiul cel mai iubit

Al Patriei; Eroul care intruchipează Un ideal de visuri, speranță și de dor. Gîndirea-i vizionară neîntreput vegheză „Să urce națiunea spre comunism în zbor!”

De pace, lumii-ntregi îi duce dirz soția, Dorința națiunii înaltă și fierbinte! Și iată, înn de slavă înaltă România În martie pentru — Aleul, Întilul Președinte!

Daniel Amurg

SIMȚUL EPOCII

Într-o discuție relativ recentă pe marginea fenomenului literar actual, poetul Cezar Ivănescu, un neistovit căutător de izvoare proaspete, propunea — pentru definirea timpului pe care-l trăim — un concept ce ne atrage atenția „euronic”. Nu un „ism” dintre acelea în care se involucrează uneori literatura și gândirea, nu un atribut al vreunei generații, nu o denumire locală, spațială. Dacă unitatea spațiului românesc în conștiința creatorilor noștri reprezintă una dintre cele mai importante cuceriri ale secolului al XIX-lea, fiind anticipată de unitatea limbii și a istoriei (cronicii, Mihai Viteazul) — despre un timp comun rimindu-se spontan, de sine, în această unitate se poate vorbi mai greu. Nu ne referim, desigur, la programele marilor înaintași (Bălcescu ș.a.) ce preconizau această unitate și care au dat naștere la curente viguroase — și la „euronic” ca proces cultural care face să se exprime diversitatea în unitate, care face să devină actual creatorul moldav, ardelean, muntean etc., nu în virtutea limbii comune, a spațiului comun — ci în virtutea unui resort intim care-i unește pe toți în același cadran solar.

„Euronic” e unul dintre acele cuvinte cu rezonanță adîncă cu structură solidă pe care poezii le plămădesc cu sufletul și cu mintea pentru a dăruî lumea în care au norocul să-și treacă viața logosuții. Retranspus în limba greacă, pe teritoriul căreia este format dar unde nu există, fizic, termenul ar însemna „timp frumos, armonios”, trimînd, prin tehnica interloacă a compunerii, la „eufyia” — „creștere forțată” fizic sănătos dezvoltîndu-se armonie în toate elementele componente, la „eugeneia” — „naștere nobilă”. Gîndul ne trimite la teoria lui Aristotel după care drama greacă s-a dezvoltat treptat prin creșterea fiecărui element al ei în parte, printr-o „creștere frumoasă”, deci, în sinagmele noastre fonetice, cu care sintem obișnuiți, „euronic” se ritmează pe „cronici”, pe „Cronos” (lată-l pe zeul hain al timpului în blînză, făcut să nu-și mai înghită copiii!) — și „bine înțeles, pe dihotomia „sincronism-produrism”. Euronicism” nu se substituie unuia dintre cei doi termeni ci definește timpul comun amîndouă, realitatea care-i integrează.

Conceptul propus de poet poate opera fericit în domeniul literaturii care s-a dezvoltat la noi mai ales după anul 1965. Diversificarea temelor — semn al maturității creației și de concepție a literaturii române — recuperarea marelui patrimoniu național — prin edifiții monumentale din clasic, prin studii speciale care li se dedică dar și prin apropierea creatorilor de azi de ei — adîncirea spiritului critic în legătură directă cu creșterea valorii estetice — iată cîteva dintre trăsăturile noii literaturi care a rezultat în primul rînd din schimbările de bun augur ce s-au petrecut după Congresul al IX-lea al P.C.R. Poezia noastră actuală îl face pe același Cezar Ivănescu, de exemplu, unul dintre cel mai buni cunoscători ai tinerelor talente, să exclaimă că și-a găsit matca proprie în conerul universal, că dacă „patria” actuală a romanului este America de Sud, cea a poeziei trebuie căutată în Europa de sud-est. Proza românească cucerește teritorii noi și forme noi de afirmare scăpînd de formulele închinate în care a fost constrînsă un timp, scăpînd cu spontaneitatea și vigoarea unui arc destins, am zice, devenind oglinda fidelă a timpului. Critica — iată un întregator permanent al fenomenului literar — s-a diversificat, de asemenea, exprimîndu-se în forme tot mai vii, mai atrăgătoare, căutînd drumul cel mai scurt către cititori, îndeplinîndu-și rolul esențial, acela de formare a gustului pentru literatură, dar și rolul ei istoric, acela de formare a ierarhiilor literare. Deși timidă încă — în orice caz, fără — și fi găsit locul care i se cuvine polemică de idei cîștigă teren odată cu pătrunderea generațiilor tinere în spațiul zlaristic, în spațiul literar în general.

Dar, desigur, nu ne propunem o analiză pe

domeniul a acestui timp de bun augur pentru literatura română; sugerăm doar valoarea operațională a conceptului de „euronic” în spațiul estetic actual ca posibilitate de învingere a timpului, de constituire, dincolo de voința lui Cronos, a unei epoci de aur bazate pe armonie a contrariilor, pe măsură a lucrurilor, pe forță de coeziune activă a creatorilor. Este un simț al epocii, fără îndoială, în care se topește energiile formative cu o frumoasă lubire de prezent și istorie. Dacă cineva ar întreba, acum sau mai tîrziu, ce fenomen, ce gînd, ce conștiință a intrîrî în chip esențial și a provocat acest moment fericit, nu doar al literaturii, ci și al întregii culturi românești, răspunsul nu ar fi greu de dat. Artizanul acestei epoci de aur, comparabilă cu cele mai însemnate pe care le-a dat pînă astăzi literatura română, este neîndoielnic președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, eminent om de stat, patriot și scriitor politic, sub a cărui înaltă gîndire cu întins orizont cultural s-a fîrîit tot ce este în zua de azi mai de preț în literatura noastră ca și în tot ceea ce ne înconjoară. Poetul care gîndea „la timpul fericit nu avea cum să se gîndească la acesta, deci într-un adevărat moment propice” el nu făcea decît să conceptualizeze, cu mijloacele care îi sint proprii, o stare de fapt, ireversibilă, care este starea culturală, starea conștiinței noastre naționale.

Nicolae Georgescu

JURNAL DE POET

Intrarea lui Tudor în București

Istoricul, actor și un poet sîrbăritim de țară și-a ilustrat însemnele sacre lui Tudor Vladimirescu în Capitală. Am fost la Institutul politehnic, la Academia militară auzi tresuți și zilele acestea la Liceul Mihai Viteazul Sufletul, înălțatorul acestui colaborator a pandurului mare este istoricul Gheorghe Iseru, autorul cărții despre revoluția de la 1821 apărută de curînd.

Este adus celebrul steag de la arhivele statului care și-a ilustrat însemnele sacre în care erau țesute cele trei culori ale vîltozului steag național, este ascultat marșul lui Tudor iar corul elevilor de astă dată a murmurat vestitul Muzurel, care vestea primăvara țării din larma otomană, Octavian Ghibă, fiul marelui pedagog și istoric Onisifor Ghibă, marșurist, desigur oportunității său în desfrîntarea simbolurilor stagiunii acceptate azi de istorici, iar interpretul lui Tudor, actorul Emanuel Pecuț, rostise cu încredere proclamația: „Un securi concert de Vivaldi sopții de violonceli unei elve de la Liceul George Enescu încheie sîrbăritim, după ce au fost lăvocate țerții și țerțerile lui Tudor în istoria neamului nostru.

Vom multumi conducerei Liceului Mihai Viteazul care ne-a găzduit în acest an pler și alți scoli, alți istorici și poezii aici sau în amplul sala festivă, din păcate prea mică. Un liceu cu peste o mie elevi sute de elevi într-o sală festivă de numai patru sute de locuri.

Poate că într-o zi, modestă noastră sîrbăritorie a lui Tudor va deveni obiect și poezii și alte scoli, alți istorici și poezii aici sau în alte țări ale țării își vor aduce aminte de țerția lui Tudor, de tînelul care s-a cununat cu moartea ca păstoria din Miorlita — a cărui mormînt nu-l știe nimeni pînă azi — să-l putem aduce o luminare brumărie de ceară curată din cînd în cînd la căpîți.

Ioan Alexandru

INTERFERENȚE

Imagine plastică și imagine literară

Sub auspiciile Academiei de Științe Sociale și Politice a avut loc, de curînd, sesiunea anuală a Comitetului Național român de istoria artei, cu tema: „Imagine document în civilizația românească”. Comunicările au îmbrățișat mărturiile artistice din țara noastră, de la Columna lui Traian la poeziile plastice contemporane. Dar ceea ce a dat acest dezbateri, care a durat două zile pline, o notă de excepție a fost schimbul extrem de fructuos de idei la care au participat pe lîngă istorici de artă, istorici literari, istorici ai vieții sociale și politice, toți interesați în mai ciara definire a devenirii culturii noastre. Cîi de necesare sint aceste discuții pluridisciplinare este un fapt care nu mai trebuie demonstrat; orice specialist într-un domeniu al culturii, ba mai mult orice participant la viața culturală a societății noastre simte nevoia imperioasă de a vedea ceea ce se petrece la „vecini”. Nu ridicăm aici întrebarea, destul de delicată: cîi criticii literari frecventează galerii de artă și cîi criticii plastici fac o lectură sistematică a operelor literare. Ne referim la o reacție firească, aceea de a căuta să înțelegi un fenomen sub toate aspectele lui. Or, comunicările prezentate la recenta sesiune au demonstrat că un monument, ca Dobrovățul, mai poate spune multe despre epoca lui Petru Rareș (Vasile Drăguț), că este greu să vorbești despre barocul din țara noastră fără să urmărești planurile arhitecturii transilvănene (Nicolae Sabău), după cum vom surprinde mai exact relația dintre romantism și clasicism dacă vom cerceta relația dintre retorici și utopie în arhitectura secolului XIX (Mihai Ispir). Apoi, asocierea mijloacelor de expresie a fost adeseori intenționată, artiștii comunicînd între ei, uneori la distanțe considerabile, după cum a arătat Răzvan Theodorescu, într-o comunicare magistrală sprînjită pe ilustrații de la sine grăitoare, atunci cînd ne-a dovedit cîi de puternice au fost interpenetrările dintre gravura de carte și sculptura funerară în Transilvania epocii Reformei. Dăm numai cîteva exemple, deoarece toate comunicările au fost deosebit de interesante, așa cum au fost discuțiile, în cadrul cărora entuziasmul analistului formelor s-a întilnit cu calculul rece al istoricului vieții social-economice.

Alexandru Duța
Continuare în pag. a 7-a

«CENTRU TOT CE DE VINDE ÎN PATRIE»

ADEVĂRATUL, MARELE VIITOR

De câteva zile, uzina fremătă într-un mod aparte. După ce așteptasem două nopți fabricarea în proces automat a primei țevi extrudată, după o tehnologie în premieră națională, mijlocul colectivului de oameni și muncii de la Uzina de Tevi „Republica”, urma să sosescă secretarul general al Partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Pentru mine, evenimentul avea dublă semnificație. O dată cu om al muncii care participase la realizarea unor lucrări de proiectare a noi secții și a doua oară, ca reporter ce urma să însușesc delegația condusă de secretarul general. Era pentru prima oară când fusesem cooptat să particip ca reporter la o vizită de lucru și desigur mă înecam în emoții și sentimente desebite. Tineri și vîrstnici, oameni înfrîntiți prin pasiunea muncii, așteptau cu zîmbetul pe buze în acea zi de sfîrșit de iarnă, momentul ce avea să aducă mai devreme primăvara pe chipurile lor. Tinerii, pentru care își deschidea porțile secția ultramodernă, îl așteptau cu fiori și sinceritatea gândului bun pe cel ce se înălțase ca locurile lor de muncă să fie dintre cele mai bune, dotate cu tehnica cea mai înaltă.

Deodată freacă s-a curmat. Un moment de liniște în care comandantul găzduirii patriotice se aude dînd raportul. Secretarul general îi salută pe laminoristi, strînge mîinile prietenilor întinse. Urle, fiori, clipe emoționante care mă pătrund. Aparatul de fotografiat înregistrează momentele importante ale vizitei. Zi unică în viața mea, împlinire a năzuințelor mele firești, care în condițiile democrației socialiste mă împulsa în viața economică și politică a țării. Omul care veghează ca toate acestea să se împlinească este în fața mea. Dă indicații, se interesează de parametrii funcționali, de productivitate, de oameni. Apoi este condus în cabina de comandă a instalației chele a secției.

Aici, secretarul general al Partidului apăsă pe butonul ce pune în funcțiune gigantul de tehnică și ojele. Se desfășoară cu precizie de microsecunde procese tehnologice urmărite automat de computer. Emoțiile reușite ne încearcă pe toți. Revăd fazele prin care au trecut muncitorii, tehnicienii, inginerii, pînă au pus în funcțiune acest complex utilaj. Îmi amintesc de vizita anterioară cînd la indicația aceluiași om politic s-au pus bazele noii secții. Zîmbetul izbînzii se așează o clipă pe chipurile tuturor. Din nou fotografii de cronică socialistă. Istoria merge înainte.

Mereu prezent în mijlocul poporului, acolo unde se hotărăște destinul avîntului material și spiritual al patriei, angajînd dialoguri fertile cu oamenii muncii din toate țările pe care nu obosește să le străbate pentru a constata realitatea țării pe viu, președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aduce mereu în fața patriei argumentul suprem al faptelor, al îndemnului energetic și convingător la acțiuni entuziaste și lucide, la realizări durabile. În aceste zile, cînd se împlinesc nouă ani de cînd a fost ales în înalta funcție de Președinte al Republicii Socialiste România, știm sigur că îl datorăm realizărilor noastre spectaculoase de astăzi și, mai presus decît toate, încrederea în viitor. Ziua de mine a României va fi mai frumoasă, împlinirile ei vor fi mai bogate. Urmăm cu neajmărită dragoste politica partidului, cuvîntul secretarului său general și al președintelui țării, știind că în ele se află adevărul și viitorul pe care îl visăm.

Nicolae Stelea

Tabloul de Eugen Popa

Imn pentru președintele țării

Cum este steaua-n ceruri solitară

Pe care Eminescu-a contemplat-o-nfiorat

Întia oară

Cum unduirea dealului sub floare și că

O roată de smarald cîmpia

Prezum acești Carpați care ne duc în

spate vesnicia

Tu locuiești în cerul unui mit

Spațiul carpatic de-o vecie te-ai iubit

Fiu al acestui neam frumos și născător

C-un ochi senin spre lume și celălalt

veghind interior

Pentru această țară tu arzi ca un leucăfar

Cel ce-și iubește țara iubit va fi și va

rămîne teafăr

Căci noi visăm, visăm o Românie liberă

cum este

Legenda noastră-i cosmică poveste.

Vasile Andronache

SUPREMA CERTITUDINE

Ca martor al timpului în care trăiesc, am sentimentul că în patria noastră, în ultimele aproape două decenii de viață comună, de evenimente politice și sociale, s-au scris pagini de istorie, pentru care alături ar fi fost nevoie de veacuri. Nu trebuie să recurgem la documentele de arhivă pentru a constata. Propria noastră memorie are în ea și imaginea trecutului și pe aceea ale prezentului și este suficient să le alături, cum alături două fotografii, pentru a vedea și a înțelege că imaginea, de fapt, nici nu se pot compara, pentru simplul motiv că sînt altele. Altele! Și fabricile de acum douăzeci de ani, pe care tot noi le-am construit, și uzinele, și orașele, și instituțiile de cultură care au răsărit în absolut toate fostele provincii adormite ale țării, și casele și grădinițele și școlile și universitățile. S-a terminat enumerarea? Nu. Nu vom putea să niciodată exact „binele” pe care progresul țării l-a adus altfel, pentru fiecare zonă a țării, altfel, pentru fiecare din noi. Despre aceasta aș vrea să vorbesc, despre BINE, despre elarea de spirite care domniează astăzi în țară, printre creatorii de bunuri materiale, printre cei care ca Mesterul Manole, dar fără jertfa de viață a aceluia, pot contempla, cu deplină satisfacție și mîndrie, construcția splendidă la

care fiecare a pus umărul după puterile, pregătirea și dragostea lui. M-am gândit cînd am scris cuvîntul „dragostea”. Ea există, ea garantează de fapt calitatea eroică a faptelor noastre, timpul atît de scurt în care am reușit să edificăm fața de astăzi a țării și sporul de demnitate pe care l-am dobîndit.

În urmă cu nouă ani, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit din partea poporului și a țării și înalta investitură de Președinte al Republicii. Integral, destinul României contemporane l-a fost încredințat acestui om, după ce de-a lungul vieții își dovedise cu prisosință și iubirea de țară, și precizarea de a munci și conduce și, mai presus decît toate, știința de a duce cîrma treburilor naționale către țărîmul de pace, fericire și liniște pe care cu toții îl visăm.

Mai unți ca oricînd în jurul partidului, al secretarului său general, al președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, vom scrie mai departe, prin devotament, o istorie a cărei supremă certitudine este dragostea de țară.

Horvath Dezideriu

Spațiul de slavă

Ne simțim azi mai uniți ca oricînd în jurul partidului, nici unul rămas în afara spațiului de veghe și luptă ca marinarii cuprinși de tremor pe un vas.

Cheamă sirenele noastre fără odihnă guri fierbinți înlîinate cu soarele, se face mereu mai luminos aerul unde ape limpezi sîrătuț moloarele.

Porii ogarelor aspiră crude plozi prin soarele Prahovei stелеle pot privi cu semetie în adîncul pămîntului cum păduri plăcă din noapte spre zi.

Copiii își încarcă în școli inimile cu chipuri de eroi, iubii conducători, intrăm în cărți cu cea mai primă istorie venind din revoluții, furtuni și închisori.

Și aici acestui „miracol românesc” conturul libertății, țaria de grunți, întemeiem mai mult ca oricînd în jurul Cîrmaciului viitor strălucit.

Cristian Petre

Simbolul primăverii

Pu dragoste-aleasă, cu multă căldură Popoarele lumii-î așteaptă în prag; Cu zîmbet pe buze, cu fiori și cu drag, Pe omul ce urcă înalta măsură.

Să vezi milioane de oameni isind Cu fiori pretutindeni, cu piine și sare - Se stie, cînd vine, că-i OMUL CEL MARE - O lume îl poartă în suflet și-n gînd.

Nicînd nu aduce, nici arme, nici ură - El vine cu dragostea suflet, cu pace; Cu izul de-ambrăzi din țările doce, Cu mare iubire, cu multă căldură.

Cînd este acasă la grădile țării, Toți șefii de state soale-i trimi, Să-i spună că-n lume e cel mai iubit Și simbol e este, acum, primăverii.

George Peagu

Chemarea

marelui bărbat

De pretutindeni, culmile munților sîrădindu-și curul patriei azi; Lumuloase, izvoarele-n cînt așează grandaorea sorilor brazi.

De pretutindeni, culmile veghează culmile gîndului fremetător,

ne-nfricat sîrădindu-și curul patriei azi;

fericit de preafrumoasa povară.

Aceasta e menirea lui, chemarea marelui bărbat;

pe-nțineri pămînt să fie

întru dreptate și lumină iubit conducător

în noua Românie.

Marian Stoica

Cu chip și suflet tînar

Anii în zborul lor, cu dalbe flori te-au nins, Dar lupta ta, iăbindă și dragostea de țară Ți-au luminat făptura și ai rămas ne-nvins Cu chip și suflet tînar, eternă primăvară.

Azi, iar ai tîu popor din suflet îți urează Slăvițe voievod al vișurilor noastre, Mulți ani, mărite Cîitor, țara te-omagiază Urmindu-te lupă spre zări tot mai albastre.

N-ai obosit lupă spre tînișuri, Dezîntăzindu-ți lume și-a vremilor răscurci, Cîrmaci cutezător, ai străbătut genuni Și Arca României tot spre lumini o urci.

Dumitru Dumitrică

Călătorie la temelia cuvintelor

Urmare din pag. 1

Ceaușescu și fiul țării sale, România, comunistul de omenie și vizionarul cîrmaci Nicolae Ceaușescu prin a cărei neobosită strădanie patria socialistă și-a desăvîrșit adevăratele dăinuiri. Călătorie la temelia cuvintelor se poate numi, pe bună dreptate, înținirea noastră din sala cîmîntului cultural cu oamenii acestei vître. Cum tot călătorie la temelia cuvintelor a fost și dansul inaripat al călușarilor din Scornicești. Călătorie la temelia cuvintelor se poate numi pe bună dreptate drumul făcut printru blocurile-vile cu stîlpi țărănești la balcoane pînă lingă pridvorul acelei modeste case, sub al cărei tavan noi toți bănuim că mai stăruie murmurul primului cîntec de leagăn ce va fi însoțit vișuri dinții al copilului rînduit să fie peste vremuri Bărbatul dinții la cirna destinelor noastre în drumul neabătut al corăbiilor românești spre lumina țărîmului comunist. Cum tot călătorie la temelia cuvintelor a fost și calea de ploasă reculegere pînă pe dealul tăcut și trolenit cu datini sub a căruia frunte interbată, un bărbat și o femeie însoțindu-se în vesnicie stau măturte, din brazda nemuririi, pentru toată strălucirea luminii acelei frunzi gînditoare a unui veghetor de țară, frunte de la care ne vin toate razele încrederei în viitorul acestei patrii și în viitorul fericit al urmașilor noștri.

Viorel Sălăgean

Continuare în pag. a 6-a

Drumurile Sătmărilor

fi binevenit, omule bun pe pămîntul sătmăreni și bucure-l pe, oriunde te-ai afla, de bucuria copiilor și bătrînilor care te salută cu cel mai ales respect — „Bună ziua, domnule!” — rîdîndu-și palăria sau înclinîndu-și capul. Nu, nu amine limit de gestul lor, firesc ca o respirație, răspunde-le la salut, dacă vrei și vezi-te de drum.

Întrearea în Satu Mare se cuvine făcută pe poarta istoriei, salutînd vîrsta de fix 1011 ani a municipiului de pe Somes. Și, totuși, cit este de tînar! Desi bună aprecierea este pe deplin meritată de noua cetate a Sătmărilor.

Privit din avion, orasul pare o uriașă navă, ancorată de bratul unui fluviu care și-a topit apele sub anăsară urbei. Cătarul — noua clădire a palatului administrativ județean, cu vîrful turnului ascuns într-un „colp omeșesc” — se putea altfel! — merită considerată cea mai izbutită realizare de arhitectură modernă din toate centrele de județ ale țării. Îl răspunde, ca într-un dialog peste timp, turnul pompierilor, care străjuiește, de secole în șir, centrul orasului vechi, unde clădirea „Dacelui”, o dantelărie arhitectonică originală, de o rară frumusețe, pare un palat decupat din basme cu Ilene Cosînzene și Feți Frumosi.

Deschînd cartea de istorie a Sătmărilor, ochii mîinii încep să scormonească prin secole și milenii demult apuse. Dar cit de puternice sînt urmele civilizației înaintașilor lăstate măturte a nemuririi lor!

Diminetile milenului sătmăreni apar înscrise în cronica lui Anonymus, „Castrum Zolmar” răsărind din pămîntul fierbinte al dacilor liberi, ca străja de neclintă la fruntărea țării lui Memorat, marele voievod român. Cetatea de apărare a lui Memorat construită aici pe malul drept al Somesului a rămas ca un simbol luminos al curajului și dragostei de viață strămoșească, încrustat pentru veșie în columna timpului. Din simburile miraculoase ale estății avea să crească, și mai viguroasă, cînd mai plîndind, cînd mai anevoios, cînd mai sprinten Cetatea falcică a Sătmărilor medievale, a Sătmărilor modern și cetatea de azi, fără egal în istoria milenară.

Cînd pășești prin cetatea milenară de azi, omule bun, aruncă o privire spre chipul clădirilor și vei regăsi în coloritul lor vesel, imprumutat din generoasa cromatică a cîmpiei, starea de spirit a oamenilor... Lar străzile îți aduc în simțiri parfumul și gingășia florilor. Strada Magnoliei, strada Rozelor, strada Liberămoarei, strada Trandafirilor, strada Liliacului ș.a. și alături de ele, ca într-o seducătoare înfrînere cosmică, strada Soarelui, strada Lucașului, strada Venusului. În zona centrală, pe care s-o numim înima istorică a orasului, se adună, ca într-o horă oșenească fără de sfîrșit, nume de străzi copleșite din sanctuarul istoriei patriei: Traian, Decabal Mihai Viteazul, Eliberării, Republicii. Inspirat arc topographic peste timp, realizat de edilii sătmăreni!

Aici, în această răscurce sentimentală, două restituirii ale recunoștinței filior Sătmăreni față de înaintașii lor: monumentul doctorului Vasile Lucaș, neînfricatul memorandist, suranumit „Leul din Sisești” și monumentul ostasului român.

„Cîntă miera prin păduri, / Rob îl Lucaș în lanțuri, / Pentru sînta / De care noi nu-avem parte, / Nu fi miera supărată, / Nu-i robia ne-ncetată, / Vîine-o dalbă primăvară, / Fi-va Lucaș liber iară!”

Sînt primele rînduri din „Doina” pe care geniul popular al românilor de pe aceste meleaguri i-au închinat-o omului dintre cei mai mari filii ai Vasile Lucaș. Operă monumentală a sculptorului Corneliu Medrea, statuia „dr. Va-

sile Lucașu” este din nou înălțată pe soclul recunoștinței, după ce în anii odiosului Dictat de la Viena, mina ocrotitoare a românilor a adăpostit-o, înzidită, în subsolul unei clădiri.

Priveam cuprins de emoție impresionantă statuie închinată unuia dintre cei mai mari luptători pentru unitatea națională a tuturor românilor.

Era o zi liniștită, cu soare și mierlele alergau sprintene, jucăuse prin parcul din apropiere, uitîndu-și lacrimile încremenite pe soclul statuii. Cîțiva tineri excursioniști, gălăgoși și agitați se fotografiază în fața monumentului, mai mult din reflex, decît dintr-o pornire sentimentală. Rămîn uluiți de indiferența și detașarea tinerului pe care l-am auzit întrebînd pe un ton rece: „Dar cine a fost Vasile Lucaș?”

Omule bun, dacă vei trece prin Satu Mare, oprește-te o clipă la răspîntia străzilor împreunate într-un arc de triumf peste istoria patriei și privește spre statuia impunătoare a memorandistului Vasile Lucaș, născut pe meleagurile sătmărene. În comuna Apa. Omul care și-a închinat întreaga existență, din anii fragedei tinereții, pînă a închis ochii, idealului suprem al tuturor românilor din Ardeal de a se uni cu Patria Mamă. A înfruntat zeci de procese intentate, a fost închis, la temniță grea de numeroase ori pentru curajul de a spune, în limba maternă, că e român, și pentru curajul de a-i apăra pe ceilalți frați români și de alt neam. „Avem și eu un vis dulce, fericit, farmec al zilelor mele din tinerețe, născut dintr-un dor tainic al

este o soare numai pentru o plantă, ori un sentiment al unui singur om. Nu, domnilor, ideea libertății este izvorul bogat de virtuți care da direcție popoarelor, este soarele la care ne înălțăm cu toții, care cu o putere dumnezeiască luminează mințile și înobilizează inimile tuturor. Cele mai stumoase pagini ale omenirii sînt acele scrisuri cu singele vărsat pentru libertate.”

„Eu nu pot trăi în nelucrare cînd văd neamul meu înlăunț!”

Acesta e Vasile Lucaș, omul care și-a făcut din dragostea de neam porciardreptul existenței sale, luptător dirz și neînfricat. Acesta e Vasile Lucaș, „campionul agitațiilor daco-române” cum îl numea presa timpului! Acesta este Vasile Lucaș, fiu al meleagurilor sătmărene, mare român între toți marii români ai tuturor timpurilor, despre care Nicolae Iorga spunea că „a fost un simbol pentru mulțimea care vîd și simt, lucrează și biruiesc prin simbol.”

Dar recunoștința noastră, a sătmărenilor, a celor pentru care inima romanticului tribu butea fierbinte? E drept, statuia lui Vasile Lucaș, a fost înălțată, desi mară, prea tiră și după inexplicabile ezitări, acolo unde l-a fost, îl este și în va fi locul. În inima orasului, lîna inima sătmărenilor. După cum la fel de drept e că la Apa, satul natal, există de cîiva timp un muzeu, și că la Satu Mare, în casa unde a trăit și a pămînt, nu mai știe nimănui dacă a existat cîndva vreun locatar Vasile Lucaș.

Nu credem că s-ar abdică de la nici un precept dacă, de pildă, în loc de numele înscris al unui cartier — „Micro 16” — sătmărenii ar rosti numele marelui memorandist. Și după aceeași logică a elementarului respect pe care îl datorăm înaintașilor, întrebăm dacă o stradă, cit de mică, din Satu Mare nu s-ar putea numi Vasile Lucaș, așa cum și în Cluj-Napoca, și în București, și în Baia Mare numele marelui tribu sătmăreni este eternizat și pe această cale? În sfîrșit, sperăm să nu exagerăm tot întrubînd, mai sugerăm ca una din prestigioasele instituții de cultură din Satu Mare să se numească „dr. Vasile Lucaș”.

Omule bun, care pășești prin Satu Mare, oprește-te o clipă în fața impunătoarei statuii a lui Vasile Lucaș și gîndește, cu inimă de patriot, recunoșător pentru sacrificiul înaintașilor care au luptat întru întregirea neamului! Apoi, ajuns în Tara Oasului sau în inima Codrului lasă-ți sufletul în voie să asculte vibrațiile „Miortiei” în glasul acestor admirabili și statornici urmasi ai dacilor liberi. Da, ascultă cavatul și ascultă vocea tremurată și vei înțelege că sufletul românului așezat pe unde miortice, săgetează cîmpii și epurază muntii de pășă, coboară prin văi tainute și se revarsă în nemurire. Ce poate suna mai româneste pe aceste străvechi plaiuri românești decît „Miortia”? Ascultă omule bun, ajuns pe pămînt sătmăreni, o variantă locală a nemuritoare Miortiei: „Trii păcurari / Trii turme de miei / S-o suit la munte / S-aduie mal multe, // Da' ei ce-și văzură, / Da' ei ce-nlî-niră? / O zîină din soare / Făr' de asemănare, / — Dată frai s-o luăm? / — Care ti-le-alege, / — Cel mai miitel / Că-i mai frumusel, / Tu de fi luare, / Noi te-om împușcare, / Că eu ce voi dare; / Sumănasul meu / — Nouă nu ne treabă, / Că și noi avem / Suman ca și-al tău / — Eu atunci voi dare / Fluierasu' meu / — Nouă nu ne treabă / Că și noi avem / Fluier ca și-al tău.”

Cîtă tînuire și cîtă vibrație în vocea care cîntă „Miortia”!

Omule bun, cit timp auzi în Tara Oasului și în Codru roșită „Miortia” simte-te ca în casa ta aici pe meleagurile sătmărene și lasă-ți sufletul în voia poftelor lui!

Ce-ai spune să părăsim pentru o seară Satu

mele din tinerețe, născut dintr-un dor tainic al

este o soare numai pentru o plantă, ori un sentiment al unui singur om. Nu, domnilor, ideea libertății este izvorul bogat de virtuți care da direcție popoarelor, este soarele la care ne înălțăm cu toții, care cu o putere dumnezeiască luminează mințile și înobilizează inimile tuturor. Cele mai stumoase pagini ale omenirii sînt acele scrisuri cu singele vărsat pentru libertate.”

„Eu nu pot trăi în nelucrare cînd văd neamul meu înlăunț!”

Acesta e Vasile Lucaș, omul care și-a făcut din dragostea de neam porciardreptul existenței sale, luptător dirz și neînfricat. Acesta e Vasile Lucaș, „campionul agitațiilor daco-române” cum îl numea presa timpului! Acesta este Vasile Lucaș, fiu al meleagurilor sătmărene, mare român între toți marii români ai tuturor timpurilor, despre care Nicolae Iorga spunea că „a fost un simbol pentru mulțimea care vîd și simt, lucrează și biruiesc prin simbol.”

Dar recunoștința noastră, a sătmărenilor, a celor pentru care inima romanticului tribu butea fierbinte? E drept, statuia lui Vasile Lucaș, a fost înălțată, desi mară, prea tiră și după inexplicabile ezitări, acolo unde l-a fost, îl este și în va fi locul. În inima orasului, lîna inima sătmărenilor. După cum la fel de drept e că la Apa, satul natal, există de cîiva timp un muzeu, și că la Satu Mare, în casa unde a trăit și a pămînt, nu mai știe nimănui dacă a existat cîndva vreun locatar Vasile Lucaș.

Nu credem că s-ar abdică de la nici un precept dacă, de pildă, în loc de numele înscris al unui cartier — „Micro 16” — sătmărenii ar rosti numele marelui memorandist. Și după aceeași logică a elementarului respect pe care îl datorăm înaintașilor, întrebăm dacă o stradă, cit de mică, din Satu Mare nu s-ar putea numi Vasile Lucaș, așa cum și în Cluj-Napoca, și în București, și în Baia Mare numele marelui tribu sătmăreni este eternizat și pe această cale? În sfîrșit, sperăm să nu exagerăm tot întrubînd, mai sugerăm ca una din prestigioasele instituții de cultură din Satu Mare să se numească „dr. Vasile Lucaș”.

Omule bun, care pășești prin Satu Mare, oprește-te o clipă în fața impunătoarei statuii a lui Vasile Lucaș și gîndește, cu inimă de patriot, recunoșător pentru sacrificiul înaintașilor care au luptat întru întregirea neamului! Apoi, ajuns în Tara Oasului sau în inima Codrului lasă-ți sufletul în voie să asculte vibrațiile „Miortiei” în glasul acestor admirabili și statornici urmasi ai dacilor liberi. Da, ascultă cavatul și ascultă vocea tremurată și vei înțelege că sufletul românului așezat pe unde miortice, săgetează cîmpii și epurază muntii de pășă, coboară prin văi tainute și se revarsă în nemurire. Ce poate suna mai româneste pe aceste străvechi plaiuri românești decît „Miortia”? Ascultă omule bun, ajuns pe pămînt sătmăreni, o variantă locală a nemuritoare Miortiei: „Trii păcurari / Trii turme de miei / S-o suit la munte / S-aduie mal multe, // Da' ei ce-și văzură, / Da' ei ce-nlî-niră? / O zîină din soare / Făr' de asemănare, / — Dată frai s-o luăm? / — Care ti-le-alege, / — Cel mai miitel / Că-i mai frumusel, / Tu de fi luare, / Noi te-om împușcare, / Că eu ce voi dare; / Sumănasul meu / — Nouă nu ne treabă, / Că și noi avem / Suman ca și-al tău / — Eu atunci voi dare / Fluierasu' meu / — Nouă nu ne treabă / Că și noi avem / Fluier ca și-al tău.”

Cîtă tînuire și cîtă vibrație în vocea care cîntă „Miortia”!

Omule bun, cit timp auzi în Tara Oasului și în Codru roșită „Miortia” simte-te ca în casa ta aici pe meleagurile sătmărene și lasă-ți sufletul în voia poftelor lui!

Ce-ai spune să părăsim pentru o seară Satu

petre dunca

Focul

„Progresind, focul va judeca și va condamna toate lucrurile” (Heraclit)

lată că sint ce mai bogat. O grădă mă cuprinde de parcă m-aș ingropa și m-aș închide înăuntru. Acest prag și această coboară se mișcă. Niste fîntini cu apă coboară în aer peste pragul fără semne. În inserare cuburile fierb și încurunțe pămîntul și doarme, mai doarme. Acest oraș se va repezi nevindecat ca dintr-o colivie. Parcă orice ființă nu se va mai întoarce. Așa, din cețuri clipești vor izbucni revoluții și revolte. Ne vom lua rămas bun pe străzi. Ne vom ispiți femeile. Vom striga, ne vom îndalța și vom slăbîni picătura cu picătura, purtați mereu, ca niște personaje întortocheate de la marginea sau de la mijlocul unui ocean mîr...

Maria

lată insula spre care vine corabia fără de nume pe vînt și pe ape ca o singură lumîne în nopți.

Rătăcitoare, frumoasa Maria ascunde sub ploaie dininețele orizontului.

Ferțiți-v!

Maria e nespus de frumoasă. E înșelătoare. Întinde mințile, ogândește mereu spre unul dintre noi.

Vom pleca fără să ne întorcem niciodată.

lată insula spre care vine corabia fără de nume pe vînt și pe ape.

Ion Jalea : Arcaș odihnindu-se

Să fii

Să fii un prinț medieval, să-ți luminezi oada supremă și tulburată în care vin prietenii îndepărtați. Să o luminezi cu paharul clepsidra în care apa și focul

înbucșesc înșoșite deasupra asemenea semintelor, pînă la ultimul strop. Atunci voi sărbători săptămîna florii de soc, cînd oier și veacul le scade laptele alb și dulce mirîndu cîmp înflorit, cînd miei din căldura cîmîșului de fum se vor rostogoli pe moșă ca într-o grădiniță cu iarba mare cu pomii alți de inverziți.

Tu, același prinț medieval, cu fruntea arcașii peste saț, să-ți chemi prietenii înrolați în iubirea ta și să cutreieri deasupra pămîntului cu caii tăi, cu ochii fumegînd peste semănături.

Și apoi după ce te-ai culundat în aer, în principii pădurilor, să vii, seara să te înfîșezi în marile materii, cu pene fîntîite în materia cea atît de densă hîituită la marginea Sôphiei. În sat se va vorbi de un prinț ciudat rătăcind deasupra lumii, cu tălpile goale, vindicîndu-și răniile prinse în cercuri incandescente, pînă cînd într-un tîrziu, Rămas închis între zidurile flăcărilor străvezi, prințul medieval își va îmbrăca hainele cele albe și lungi, în vreme ce poași zăi grei nu se vor mai auzi.

Dramaturgia actuală: competență

ANCHETA «DECEPARULUI»

Cea de a II-a ediție a Festivalului dramaturgiei românești actuale s-a desfășurat în Timisoara spre mijlocul lunii martie, la o distanță de doi ani și jumătate de prima ediție, distanță suficientă după opinia juriștilor săi — C.C.R.S. și A.T.M. — ca în repertoriile teatrelor din țară să fie incluse texte valoroase din literatura dramatică creată în ultimii zece ani. Și-au dat deci împlinire la această sărbătoare unsprezece echipe teatrale cu spectacolele pe care le-au scotocit reprezentativ. Ni se pare firesc ca acest festival, alături de celelalte care vizează dramaturgia universală contemporană, sau restituirea unor texte vechi de care mai multe ori ne-am amintit, să aibă și o atenție pe care nivelul actual al culturii românești și implicit al literaturii dramatice și artei spectacolului îl impun. S-a dovedit de cele ori că s-a ivit prilejul ca nici dramaturgia, nici școala de scrieri românești să aibă motive să-și creeze complexe de inferioritate. Nu ne îngăduim spațiul necesar pentru argumentarea acestei afirmații pentru că ea s-ar putea face obiectul unei alte expuneri și oricum faptul este binecunoscut.

Existența în mai toate țările cu viață teatrală intensă o competiție rațională — în fața multei și internaționale — programul festivalului de la Timisoara ni se pare în consens deplin cu intențiile amintite de către prestidivinatorii de stimulare prin intermediul unor asemenea evenimente literaturii dramatice, dar și faptului spectacolului. Ce a demonstrat festivalul recent încheiat la Timisoara? Existenta unor texte dramatice de autentică valoare, care au cunoscut formulări sec-

măsură a gestului scenic, a inserției muzicii și al oricărui alt semn sonor, trebuie să existe, pentru ca toate elementele să se topească fără discrepante într-o operă artistică. În acest sens ni se pare mai aproape de realizare să ideala, spectacolul „Ca frunza dudului din răi” de D.R. Popescu sub direcția de scenă a lui I. Ieremia și scenografia Emiliei Jivanov. Adăugînd în sursa reprezentativă literară care a completat repertoriul pe cea a Teatrului „M. Filitti” din Brașov cu piesa „Polițea” de Th. Mănescu, în regia lui Gh. Milețianu, Observăm că din text și de interpretarea lui C. Nedreșcu. Textul, mai aproape de esența poetică decît de dramaturgia propriu-zisă interesează în primul rînd prin bogățiile informației și luciditatea dezbaterii, dar păcătuiește în amănunțite reprezentări de monotonia a mijloacelor de vizualizare scenică. Un actor oricît de înzestrat și de talentat nu poate suplini arsele dramaturgice care pot beneficia de un spectacol deosebit în cazul de față. Concluzia înecară să o facă. Textul rămîne încă singur în repertoriul nostru dramatic și înfățișat de cele mai multe compilate de acest gen este pe deplin justificată. Am regretat însă absența spectacolului realizat în Teatrul Mic pe această paritativ, spectacol care ar fi fost binevenit în festival. Asistînd la reprezentările Teatrului maghiar de stat din Timisoara cu piesa „Valsul de la miezul nopții”, sau a Teatrului Național din Iași cu piesa „Călugăreasa”, am reamintit lipsa unor virtuți de construcție dramatică — deși nu idele ale lipși — și o anum-

tenanță de abordare în adîncime a problemelor de actualitate, de analiză curajoasă a unor contradicții existente. Cu acest răz se revocă rîspicat mîri acurării se debitează mîrișul nemulțumiri. Distința dela accidentul cotidian la metafora dramatică este evidentă și în acest sens piesele amintite sîmbî nerezolvate. Dar cum se potrivește un asemenea festival nu poate preciza numai virtuțile, existența acestor spectacole precizează ambianța de creație generală și prezenta lor este pînă la urmă justificată. În afară concursului nu fost aduse două spectacole — „Niste țărani” dramatizat după romanul lui Dinu Sărașu realizat de Cătălina Burloaga și „Barbul Văcărescul” de Octavian Grăzoiu în regia lui căruș regizat totuși este Alex. Tocilescu. Esențial rămîne faptul că acest festival ne-a oferit un eșantion de teatru contemporan, nu ideal et în limitele realității. Că timp de o săptămîna în atmosfera creată de permanent dialog dintre oamenii de teatru și public, trebuie să mărturisim deosebit de elevat și exigent, am avut cel puțin o prilej pentru a dezbate problemele acute ale dramaturgiei contemporane și în primul rînd cele legate de actualitatea textului dramatic și valoarea lui identică. Acesta a fost de altfel și obiectivul discutiilor din coloana finală. Pînărmă impresia înălțată de valoarea s-a petrecut un fapt cultural teatral, pe care îl sperăm intrat în normalitate. Impresiile pe care ne-am îngăduit să le consemnăm în timpul dezbaterilor și după încheierea festivalului vor reflecta credem că mai fidel, existența unui curent de opinie, în măsura în care el există, față de starea actuală a dramaturgiei românești.

1. Ce importanță are competiția pentru dezvoltarea dramaturgiei actuale și a repertoriului contemporan? 2. Ce trăsături propune dramaturgia acestui festival? 3. Care este textul dramatic pentru care optați, din repertoriul Festivalului timișorean?

DINU KIVU

1. Competiția în de tipul celui ocazional de Festivalul de la Timisoara — cred că are menirea să stimuleze nu atât dramaturgia noastră actuală (în dezvoltarea căreia intră în joc forte motrice mai importante, ce tin de un climat general al creației, la un moment dat), cît interesul teatrelor pentru această dramaturgie. Așa judecînd, competiția are rostul să valideze — pe această direcție — gestul teatral cel mai oportun, mai convingător, mai implinit artistic. Fieșt că într-un concurs, a cărei selecție este restrictivă, incompletă (uneori poate fi și cronată), „Premiile pentru dramaturgie” este cea a prezentării „relativ” ale notabile preferințe unui juriu în selecțiile propuse. Orice extensie a acestei preferințe este un nonsens. Singurele premii avaloritate poate fi luate în discuție, într-un perimetru alit de vast, sînt cele pe care le acordă comisiunile scriitoricești „in plenum” prin formulele organizatorice pe care le socoteste ea de cuvîntul.

Pe de altă parte pe măsura creșterii nivelului interecilor, s-ar putea ca, după o vreme, fie și numai simpla prezență în festivalul-concurs, să poată oferi o notă distinctivă, să poată oferi un semn al calității. (Este ceea ce se întîmplă în R. S. F. Iugoslavia în jurul unuia dintre cele mai prestigioase festivaluri de dramaturgie din lume: Festivalul „Terco Pozorje” de la Novisad).

PAUL EVERAC

1. Este foarte important acest festival. În sursa celor existente, în măsura în care el pornește chiar de la literatura noastră dramatică, reînfrînd în primul rînd factorul de autenticitate, cel mai important după părerea mea, din interiorul acestei literaturi. Cred că în momentul de față ne aflăm într-un moment bun al dramaturgiei noastre. Există o desfășurare calidoscopică relativă variată și deci o tratare de teme și modalități variate. Au apărut piese care s-au așezat, ca scriitura, de-a lungul mai multor ani. Ele au putut fi recuperate în ultimii doi, trei ani și au constituit un fond al literaturii dramatice dintre cele mai interesante. Deci nu profităm acum de câteva depozite de dramaturgie egalonate. Să vedem dacă fenomenul continuă, sau rămîne la producția curentă. Într-o parte a vîștii noastre dramaturgice, am avut piese precumpănîtor modelatoare, centrate în jurul unui personaj mai mult sau mai puțin pozitiv, pe care noi îl dădeam în principiu și urma ca realitatea să vină să ratifice. Acesta dramaturgie a avut și este unele merite dar într-un mare procent era neverosimile. Am trecut apoi și așa se întîmpla mai aproape de noi, la o dramaturgie de critică socială, care s-a desfășurat în toate felurile și realist și parabolic și care dînt-odată a devenit mai acută și mai interesantă pentru public. Este momentul să încercăm o sinteză a acestor două ramuri ale dramaturgiei. Și poate că ne găsim în pragul acestui moment.

stilistică pentru că a devenit chiar un gen. Nu mă simt aproape de acest eclectism. Eu cred că genurile își au specificul, dar și eu pot fi surprins în flagrant delict de inserct comic, sau un mic zîmbet instalat în mijlocul celui mai atroce dintre drame.

2. Festivalul a confirmat seriosul ridicat al dramaturgiei românești. Seriozitatea, gravitatea tematică, propensia spre o problematică substanțială s-au impus ca elemente definitorii ale scriiturii de teatru, comune majorității dramaturgilor noștri. Trebuie să recunoaștem pe de altă parte, că există o zonă amplă a actualității ce rămîne neexplorată îndeosebi în zona frămîntării și conflictelor creației, construcției socialiste. Cred, de asemenea, că la ora actuală, „conștiința ideologică a dramaturgilor români este superioară conștiințelor estetice (manifeste) argumente? Piesele nevertebrate, informate (destule) l, cele ce aglutinează scheleturi, cele cu finisări lioite, finali care anulează sensul desfășurării anterioare), cele în care autorii confundă fără lemnă fără minime precauții drama cu publicistica și dramează în hîna dezbaterii un tezism nu o dată înțesat. Un alt argument? O anumă limitare a speciilor dramatice, lipsa diversității stilistice ideale.

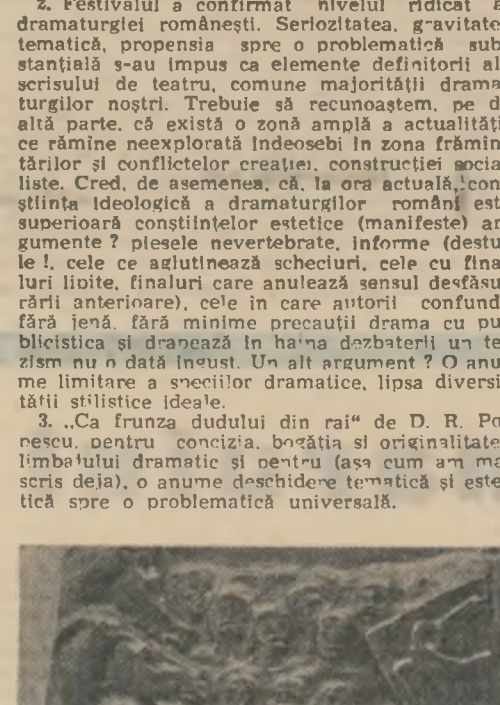
3. „Ca frunza dudului din răi” de D. R. Popescu, pentru concizia, bogăția și originalitatea limbajului dramatic și pentru (asa cum am mai scris deja), o anumă deschidere tematică și estetică spre o problematică universală.

3. Impactul imediat cu realitatea și cu problemele ei. Cred că dramaturgia este mai acută și mai în față decît celelalte genuri. Dacă proza își poate permite analiza largă a unui fenomen, dramaturgia nu poate decît să-l dea un racourci viu și acut. Ea este din acest punct de vedere mai în față. Intre genurile dramaturgice noastre, precumpănîrea pe care a avut-o și o are încă metafora dramatică mi se pare o situație de rezistență mai mică. E mai greu să faci în dramaturgie realism pieptis decît să le azezi sub antetul unor parabole polisemice din care fiecare că se desprindă ce dorește. Avem acum piese nici prea drame, nici prea comedii, legea de bază e melanjul pe o canava dramatică, sau tragică cu inserții comice sau proteste, sau burlesci și nimeni nu le reproșează lipsa de unitate

3. Eu cred că repertoriul acestui festival a fost bine selecționat, pînă în fața noastră diverselor confruntări pe care viața omului le comportă. Avem astfel față în față omul cu un mecanism social politic, omul ei progresist în vena „Niste țărani”. Avem omul față în față cu vexațiunile în piesa lui Cacoveanu „Valsul de la miezul nopții”. În piesa „Nu ne naștem tot la aceeași vîrstă”, avem omul față în față cu înghețarea sensibilității lui pe niște vechi clișee, apoi omul cu propria lui degenescență în piesa lui D. R. Popescu „Ca frunza dudului din răi” și avem omul față în față cu autoritatea politică și manipulată de ea în două ipostaze: „Arma secrete” a lui Arhimede” de D. Solomon, niște science fiction, niște comica, mi se pare în război prea mare pentru o cauză de generalizare (Ceea ce este imbroșant, că la puțin timp după lectura acestei piese care mi s-a părut totalmente hnotic, am văzut un spectacol totalmente limpede. Dar Alexandrescu a realizat un spectacol care m-a vrăjii și mi-a clătînit o cîndă mai veche a vîșii: și aici-că tot ce se face în spectacol există în materia textului).

NATALIA STANCU

1. Sigur, competițiile critice de obiective, de imparțialitate și apărătorilor lor urmau să fie compromise în fața opiniei publice care răsturnată cu vigoare de către exponenții acuzatorilor, de auzul și zădărit și mai ales de Tînar. Vădînd o stare de spirit de excepțională maturitate politică, acesta — exprîmîndu-și fășis solidaritatea cu cei arestați — în cuvîntele înfăcărute, refuză cu demnitate dem-nistrată „de-nagocică” — slujitorilor regulimii burghezo-mosieresc, care oterozază despre libertate și democrație, arătînd încrederea neștrămutabilă în cauza luptei cefestierilor, în destinul marilor prefaceri sociale ulterioare momentului evocat. Cum tot astă cred în datoria muncitorimii de a rezînoie, în mod hotărît fascismul, flagelul unei Europe debusolate în deceniul al IV-lea, precum și a rol o societate neînfricată pentru a cre și luptate în care să triumfe dreptatea, echilantea socială, libertatea națională.

Ion Jalea : „Întemeierea Țării Românești”

2. Principala trăsătură a dramaturgiei contemporane pusă în lumină la festivalul timișorean, este că dramaturgia gîndește. Dominanța este caracterul ei literar. Avem o literatură dramatică care poate oricînd fi confruntată cu celelalte genuri ale literaturii noastre — proza, poezia — ceea ce nu s-a întîmplat pînă acum. Această infuzie de literatură este după părerea mea cea care dă pondere, valoare, și vigoare dramaturgiei. Văzîndu-se astfel acest festival, realizat ca este un moment în care diversificarea pe specii are toate șansele să capete în statut general în teatru și să dea o imagine mai completă posibilităților de creație în literatura teatrală. Comedia satirică a căpătat o extensivitate mai mare și fără a fiu că s-au creat „apodopere, aș remarca apariția unor scriituri care pot fi mai departe o realizare pornită de la Alecsandri și Caragiale, tendințe din dramaturgia celor două războaie mondiale, care a

D. SOLOMON

1. Importanța pe care o au toate competițiile, inclusiv cele sportive: să știm cum stăm cu pregătirea fizică, psihică și tehnică, să ne dăm o idee cum stăm cu complexele (de superioritate, de inferioritate, de vecinătate), să aflăm dacă putem alerga mai repede, sărîm mai sus și arunca (sulita sau greutatea) mai departe. O competiție este o verificare a valorii la un moment dat. Vechii greci au știut bine acest lucru cînd au inventat olimpiadele. Un teatru care n-ar fi pus din cînd în cînd în situația de a participa la o cursă cu obstacole împreună cu altele teatre, s-ar uita considera cel mai bun sau, vîi, sîncurul bun. Un dramaturg care n-ar fi obligat să alerge pe un culoar alături de alți dramaturgi s-ar putea considera lenin. Și asta este foarte periculos. Vădîndu-se în situația de a participa la o competiție, el nu va avea în raport cu altele fante artistice. Și dacă s-ar lua mîntre din piesele de valoare încă nelucrate în repertoriul teatrelor, ne-am putea edifica noi înșine asupra momentului în care creem. În care trăim sub raport teatral.

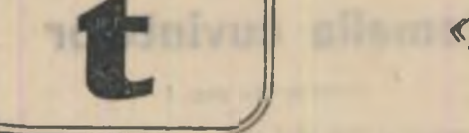
2. În regia Valentiniei Balogh și beneficiu de o scenografie mentită să amplifice rezonanța evenimentului evocat, autor Viorel Peneșoară-Steguțaru, spectacolul relevă, totodată, valoarea actoricească de marcantă, potențial și recunoscută ca atare al Ilie Gheorghe (Acuzatul), Iancu Goanță (Invocatul), Petre Gheorghiu-Dolj (Avocatul sef), Constantin Săssu (Comisarul regel) avînd contribuții de notabil efect spectacular.

3. „Ca frunza dudului din răi” de D. R. Popescu, pentru concizia, bogăția și originalitatea limbajului dramatic și pentru (asa cum am mai scris deja), o anumă deschidere tematică și estetică spre o problematică universală.

3. Impactul imediat cu realitatea și cu problemele ei. Cred că dramaturgia este mai acută și mai în față decît celelalte genuri. Dacă proza își poate permite analiza largă a unui fenomen, dramaturgia nu poate decît să-l dea un racourci viu și acut. Ea este din acest punct de vedere mai în față. Intre genurile dramaturgice noastre, precumpănîrea pe care a avut-o și o are încă metafora dramatică mi se pare o situație de rezistență mai mică. E mai greu să faci în dramaturgie realism pieptis decît să le azezi sub antetul unor parabole polisemice din care fiecare că se desprindă ce dorește. Avem acum piese nici prea drame, nici prea comedii, legea de bază e melanjul pe o canava dramatică, sau tragică cu inserții comice sau proteste, sau burlesci și nimeni nu le reproșează lipsa de unitate

2. Principala trăsătură a dramaturgiei contemporane pusă în lumină la festivalul timișorean, este că dramaturgia gîndește. Dominanța este caracterul ei literar. Avem o literatură dramatică care poate oricînd fi confruntată cu celelalte genuri ale literaturii noastre — proza, poezia — ceea ce nu s-a întîmplat pînă acum. Această infuzie de literatură este după părerea mea cea care dă pondere, valoare, și vigoare dramaturgiei. Văzîndu-se astfel acest festival, realizat ca este un moment în care diversificarea pe specii are toate șansele să capete în statut general în teatru și să dea o imagine mai completă posibilităților de creație în literatura teatrală. Comedia satirică a căpătat o extensivitate mai mare și fără a fiu că s-au creat „apodopere, aș remarca apariția unor scriituri care pot fi mai departe o realizare pornită de la Alecsandri și Caragiale, tendințe din dramaturgia celor două războaie mondiale, care a

teatru

«Fotografii mărite»

Poet, prozator, comentator de artă, Mihai Duleșcu își afirmă cu discreție vocația și în dramaturgie, semn al maturității. După Strambu paradisi și Amiteamra — dintr-o bibliografie consistentă — l se reprezintă în scena Naționalului erolovon o piesă de anvergură politică, „Fotografii mărite”, sinteză de document și realism ieroglific, în care este luminat un eveniment de rezonanță în istoria mîșcării muncitorești, comuniste din România: procesul întetate cefestierilor în iunie 1934, în Cetatea Băneli.

film

Un film de reg'zor

— dar bineînțeles că distanța pe care încearcă să o pună între el și acest trecut este iluzorie: el îl va urma peste tot și depinde numai de el ca să reziste la obibia pe care îl dea pînă cînd, înțecut cu înecut, să vor naște din nou; sint, în cele două personaje, suficiente rezerve de căldură și generozitate pentru a le face memorabile. iar Mircea Albulescu, actorul care le în-dreabă, truchinează, au prilejul unor creații de notăzădăuit; de la Cursa lui Mircea Daneiluc nu l-am mai văzut pe Mircea Albulescu într-un rol de asemenea substanțialitate și tensiune între-pereții strîmii, dar puteam să îl unei încăperi — și tocmai această putere de concentrare dă măsura adevăratei sale forțe în momentele de voră de explozie; și Dan Condurache în schimb, se află la primul rol pe măsura calităților sale actoricești — o suferință disimulată în agresivitate și cabotanism, de un farmec teizîșabil, plin de umor și tristețe totodată; acestu-cu-plu perfect încheiat în actualitățile

rea acuzată și apărătorii lor urmau să fie compromise în fața opiniei publice care răsturnată cu vigoare de către exponenții acuzatorilor, de auzul și zădărit și mai ales de Tînar. Vădînd o stare de spirit de excepțională maturitate politică, acesta — exprîmîndu-și fășis solidaritatea cu cei arestați — în cuvîntele înfăcărute, refuză cu demnitate dem-nistrată „de-nagocică” — slujitorilor regulimii burghezo-mosieresc, care oterozază despre libertate și democrație, arătînd încrederea neștrămutabilă în cauza luptei cefestierilor, în destinul marilor prefaceri sociale ulterioare momentului evocat. Cum tot astă cred în datoria muncitorimii de a rezînoie, în mod hotărît fascismul, flagelul unei Europe debusolate în deceniul al IV-lea, precum și a rol o societate neînfricată pentru a cre și luptate în care să triumfe dreptatea, echilantea socială, libertatea națională.

3. „Ca frunza dudului din răi” de D. R. Popescu, pentru concizia, bogăția și originalitatea limbajului dramatic și pentru (asa cum am mai scris deja), o anumă deschidere tematică și estetică spre o problematică universală.

3. Impactul imediat cu realitatea și cu problemele ei. Cred că dramaturgia este mai acută și mai în față decît celelalte genuri. Dacă proza își poate permite analiza largă a unui fenomen, dramaturgia nu poate decît să-l dea un racourci viu și acut. Ea este din acest punct de vedere mai în față. Intre genurile dramaturgice noastre, precumpănîrea pe care a avut-o și o are încă metafora dramatică mi se pare o situație de rezistență mai mică. E mai greu să faci în dramaturgie realism pieptis decît să le azezi sub antetul unor parabole polisemice din care fiecare că se desprindă ce dorește. Avem acum piese nici prea drame, nici prea comedii, legea de bază e melanjul pe o canava dramatică, sau tragică cu inserții comice sau proteste, sau burlesci și nimeni nu le reproșează lipsa de unitate

Fidel pretextului literar, spectacolul debutează cu o vizită întreprinsă, aetăz, la Muzeul cefestierilor din Craiova, ghidul avînd și pe parcurs rolul de compeur, de comentator, cu intenția expresă de a accentua idel cetailatoarea. Intre care aceea a elogiului înălțat erolilor clasei muncitorești impune orin forța emotivă a discursului. Se urmărește, în continuare, în tehnica secvențială a piererii în pagină a subiectivității, încercarea semnificabil și trîmșului monarșial de a schimba cursul normal al desfășurării procesului, al căruș scop era trimite-

rea acuzată și apărătorii lor urmau să fie compromise în fața opiniei publice care răsturnată cu vigoare de către exponenții acuzatorilor, de auzul și zădărit și mai ales de Tînar. Vădînd o stare de spirit de excepțională maturitate politică, acesta — exprîmîndu-și fășis solidaritatea cu cei arestați — în cuvîntele înfăcărute, refuză cu demnitate dem-nistrată „de-nagocică” — slujitorilor regulimii burghezo-mosieresc, care oterozază despre libertate și democrație, arătînd încrederea neștrămutabilă în cauza luptei cefestierilor, în destinul marilor prefaceri sociale ulterioare momentului evocat. Cum tot astă cred în datoria muncitorimii de a rezînoie, în mod hotărît fascismul, flagelul unei Europe debusolate în deceniul al IV-lea, precum și a rol o societate neînfricată pentru a cre și luptate în care să triumfe dreptatea, echilantea socială, libertatea națională.

3. „Ca frunza dudului din răi” de D. R. Popescu, pentru concizia, bogăția și originalitatea limbajului dramatic și pentru (asa cum am mai scris deja), o anumă deschidere tematică și estetică spre o problematică universală.

3. Impactul imediat cu realitatea și cu problemele ei. Cred că dramaturgia este mai acută și mai în față decît celelalte genuri. Dacă proza își poate permite analiza largă a unui fenomen, dramaturgia nu poate decît să-l dea un racourci viu și acut. Ea este din acest punct de vedere mai în față. Intre genurile dramaturgice noastre, precumpănîrea pe care a avut-o și o are încă metafora dramatică mi se pare o situație de rezistență mai mică. E mai greu să faci în dramaturgie realism pieptis decît să le azezi sub antetul unor parabole polisemice din care fiecare că se desprindă ce dorește. Avem acum piese nici prea drame, nici prea comedii, legea de bază e melanjul pe o canava dramatică, sau tragică cu inserții comice sau proteste, sau burlesci și nimeni nu le reproșează lipsa de unitate

2. În regia Valentiniei Balogh și beneficiu de o scenografie mentită să amplifice rezonanța evenimentului evocat, autor Viorel Peneșoară-Steguțaru, spectacolul relevă, totodată, valoarea actoricească de marcantă, potențial și recunoscută ca atare al Ilie Gheorghe (Acuzatul), Iancu Goanță (Invocatul), Petre Gheorghiu-Dolj (Avocatul sef), Constantin Săssu (Comisarul regel) avînd contribuții de notabil efect spectacular.

Ion Jalea : „Caii soarelui”

Ion B. Victor

Ion B. Victor

Ion B. Victor

Nicolae Mateescu

ȘI AȘA SE JOUĂ

dat cîteva comedii bune, a continuat cu Baranga și Mazilu și acum are reprezentanți de forță ca Băeșu, Tudor Popescu, Susțin și cu acest prițel o părere mai veche a mea, mareu mărturisită, că teatrul prin caracterul său convențional nu poate fi o ilustrare a vieții, ci inevitabil metaforă și prin asta se apropie de poezie. Prezintă esențe ale vieții, adică mai mult decît înșuși viața.

TUDOR POPESCU

Deși nu așt fost prezent la Festivalul dramaturgiei românești actuale, recent încheiat la Timișoara, așt fost implicat (și premiat) cu piesa dv. în formula „Teatrul și conștiința”. Nu ne naștem toți la aceeași vîrstă. Problema cea mai frecvent abordată în discuțiile privind dramaturgia contemporană, este cea a raportului dintre realitate și textul literar. Din acest punct așt vrea să începem discuția, făcîndu-ne cunoscută opina dv.

Raportul dintre realitate și textul dramatic este fundamental. Important este modul cum te apropii de această realitate. Există un fel aluziv de abordare a ei. Dramaturgul aruncă una sau mai multe perle prin care încearcă să-l facă complice pe spectator, făcînd aluzie la realitate fără să o dezbătă. Uneori asta se numește chiar „sopriță”. Contextul poate fi oricare, o piesă istorică chiar, în care printr-o replică la o anumită realitate mai puțin plăcută, îl atragi pe spectator într-o falsă dezbateră. Spectatorul de cele mai multe ori primește complicitatea, se amuză și se pare că piesa, iată, are și unele confruntări cu realitatea. Nu este felul meu de a mă apropia de realitate. Eu o iau pieptis. Referindu-te deschis la realitate, o poți dezbate ca atare și astfel spectatorul nu mai este luat complice ci se trezește în propria lui realitate.

Dar ce adevăr trebuie sămănuim publicului? Adevărul lui, al spectatorului. Spectatorul are adevărul lui de viață de fiecare zi, pe care-l știe și noi și el. Dacă piesa nu este scrisă din unghiul lui de vedere și conform cu ceea ce știe el că este adevărul despre propria lui existență, căută și aspirații și propria lui moralitate, te pune sub semnul întrebării. Și între tine și public se ratează un lucru fundamental: starea de încredere care trebuie să existe între dramaturg și spectatorul lui. Pentru mine acest lucru este esențial. Eu rămîn credincios acestei idei, chiar dacă uneori în confesiunile „mea pot greși, în sensul că imi amintesc că spun un adevăr, care poate nu este cel general valabil. Oricum, spectatorul va simți că piesa mea este o confesiune făcută cu sufletul la gură și că vreau chiar să-l conving, să-l tin o lecție de morală, pentru că sînt ca toți dramaturgii un moralist refușat și fiecare poartă mai pe ocolite sau mai direct este o lecție de morală.

Uneori, această lecție de morală ia forma unei satire. Asta în general în dramaturgie, pentru că la dv. în mod special o la destul de frecvent.

Am mărturisit de curînd într-un interviu că satira este mai mult decît necesară, este aproape o condiție obligatorie de exprimare în societatea noastră. Dacă cunoaștem materialismul dialectic și istoric și discutăm în perimetrul acestei filozofii despre condiția artistului, atunci nu putem nega rolul satiric și autocritic. Eu văd teatrul integrat acestui concept. Comedia satirică este un fel de autocritică a societății. Cred că greutatea vine de acolo că se consideră unscii că satira vizează întregul și că ea fiind numai o parte din întreg ar putea prin extrapolare să arunce o lumină nefavorabilă asupra întregii societăți. Eu nu iau în considerare această suspiciune. Cred că noi toți cei care practicăm satira sîntem superiori condiției celor satirizați. Teatrul vizează întregul și cotidian, la propriu, și nu poate trata problemele ca un ziar cotidian. Are o altă anvergură și alte rosturi. Nu se pot rezolva pe scenă problemele zilnice. Aici se poate depista o anumite neînțelegeră a teatrului.

Care este opinia dv. față de rolul manifestărilor competiționale existente în viața noastră teatrală?

Cred că sînt absolut necesare pentru stimularea creației dramatice. Desigur că unele aspecte ar trebui îmbunătățite, dar a îmbunătăți nu înseamnă a renunța.

VICTOR PARHON

1. Ca și în trecut, ca și în viitor, competiția este și va fi în continuare — fie că sîntem conștienți sau nu de lucrul acesta — starea de normalitate a omenirii activității umane cu caracter social așa că nu importanța vitală a competiției s-ar cere subliniată și în cazul particular al dramaturgiei actuale și al teatrului românesc contemporan. Ceea ce trebuie cu adevărat să subliniim, cu un sentiment de profundă satisfacție, este importanța hotărîtoare a politicii actuale a partidului nostru, de stimulare a tuturor factorilor catalizatori ai competiției valorice, în toate domeniile de activitate, deci și în cultură, deci și în teatru și dramaturgie.

Sigur că a sublinia nu înseamnă încă, din păcate, și a înfăptui această politică, în toate etapele și verigile decizionale și procesuale revoluționare, care și asumă cu responsabilitate

comunistă riscurile menirii sale — mă gîndesc în primul rînd la „Flacăra” — ne oferă cel puțin săptămînal nedorit de multe exemple în care comoditatea, rutina, precauțiile excesive care cred că pot tine locul gîndirii proprii, angajate și responsabile, frînează afirmarea rapidă a valorilor, nu înțeleg întotdeauna importanța competiției valorice și ajung chiar să acționeze în sensuri contrare celor pe care le reclamă dezvoltarea normală a organismului social. Într-una a mai preciza că respingerea competiției valorice pe plan intern, național, ne-ar condamna fără drept de apel și la imposibilitatea unei participări active în competiția valorică internațională, în care oricum ne aflăm, fie că vom ști sau nu să acționăm ca atare. Or, problema care se pune în momentul de față este tocmai aceea a ridicării competiției valorice naționale la un nivel calitativ internațional, astfel încît să putem participa mai activ, mai substanțial și mai prompt la schimbul internațional de valori, inclusiv cu valorile noastre culturale.

Revenind în domeniul particular al dramaturgiei actuale, ca parte componentă inescutabilă a fenomenului teatral contemporan, determinîndu-l în substanță și profunzime, dar capabil să și primească la rîndul ei determinări de ordin preponderent stilistic, din partea regiei, scenografiei și creației actoricești, e de remarcă faptul că, de abia în ultimii zece-cincisprezece ani ai întregii perioade „nobilice”, dramaturgia a depășit faza protecționismului tematic în favoarea competiției valorice reale, care l-a asigurat starea de normalitate și a făcut posibilă reintegrarea ei valorică în fenomenul omotic al teatrului românesc contemporan, care și-a dobîndit astfel calitatea primordialisă a organizației sale. Regia nu a întors spatele dramaturgiei româ-

Ion Jalea: „Tarat”

nești de cît atîta timp și numai în măsura în care dramaturgia însuși întorcea spatele realității sociale românești și dezvoltării pe care o cunoaștea arta spectacolului, prinîndu-l inacceptabilă însăși conflictuale, terse, de schematism, lipsite deopotrivă de relief dramatic și relief psihologic, de etern uman și actualitate de substanță. Nici în momentul de față regia de valoare nu procedeză altfel față de textele lipsite de valoare, dar se bate în schimb pentru textele adevărate, pentru textele care au cu adevărat ceva de spus, putîndu-se apoi pe bună dreptate mîndri cu impunerea lor.

De ce n-am recunoaște deci că aproape toate textele valoroase ale dramaturgiei aceluiași ultimii zece-cincisprezece, poate chiar douăzeci de ani, au avut de timpînțat și de învins diverse surse de rezistență la nou, gîndu-și în reștie un firesc aliat de nădejde, chiar dacă nu toate bătăliile au fost câștigate? Dar, pentru ca ele să fie măcar posibile, a fost nevoie de instituirea unui climat de normalitate al competiției valorice și acest lucru s-a realizat, în teatru, prin constituirea unor factori catalizatori specifici, cum s-au dovedit a fi manifestările de cultură mai curînzătoare — dar la fel de sigure — că toate, fără excepție, — în ciuda unor selecțiuni inerente — au contribuit la crearea acestui climat propice afirmării valorilor autentice, prin dezbateri cu caracter deschis, democratic, menite să sporească nivelul exigențelor critice și al autoexigențelor profesionale și artistice, spre beneficiul publicului și al teatrului românesc în general.

Pe cît de firească ne pare în momentul de față creșterea exigențelor politico-ideologice

Anchetă realizată de Liana Cojocaru

Continuare în pag. a 7-a

Ce mai faci?

Aș putea să îți răspund cu-o întrebare: ce mai faci? Dar tu nu mă întrebi nimic, nici măcar Nenorocitul acela de telefon care pîlpîie-amar și-mi dă ton numai cu greieri de-acum și copaci

Mă pune să văd prin pereți: numai aripi la sol, Numai fluturi care-mi sparg aerul ca un burghiu, S-a mai născut o piramidă pesemne-n pus-îu, Nu te mai vîd și ochii îți cer perechea în gol.

Ca o familie care abia se așează la cină Și dintr-odată nu mai are nici loc, nici urmasi, Bate vîntul miscînd melci pe cîmp, uriași, Se resorb stelele și eu nu mai știu ce-o să vină

Primăvara sau secetă-n noi? Mult rămine-vom dragi Însă tu nu mă întrebi nimic, nici măcar Nenorocitul acela de telefon care pîlpîie-amar și-mi dă ton numai cu greieri de-acum — ce mai faci?

Muzeu cartofului

La Bruxelles, în 1977 s-a înființat un Muzeu al cartofului; eram în treacă, fuseseam invitat să vorbesc, am spus:

Cartofii sînt o problemă; și asta O știu foarte bine și șefii de state, Cum o știu foarte bine și noi — dulci Cultivatori de cuvinte și de speranțe, Pelerinii dintr-o epocă-ntr-alta, indiferent de Climă, religie sau agricultură.

Ba mai mult, eu cred Că dacă însuși domnul dumnezeu cel din turla Bisericii și cel de de-ăsupra bisericilor, Dacă însuși el, domnul nostru dumnezeu Nu ne-ar fi luat-o mai înainte Cu povestea cu mărul, (Ultima oară cînd a mai făcut O faptă omenescă),

Primul îndrăgostit ai lumii ar fi mușcat De bună seamă, cu evlavie, Dintr-un cartof. Și-astfel problema numărul unu-a lumii, Cartoful ar fi trecut din predică în predică, Ar fi fost păzit de tauri în altare

Cele dintii cruciade-ar fi pornit Din cauza cartofului și tot din cauza lui Ar fi apărut și primii Eretici; lucru De care nu sînt absolut sigur, dar nici Nu pot să spun pînă la urmă Că nu s-a întîmplat chiar așa.

Și asta O știu foarte bine și șefii de state, Cum o știu foarte bine și noi — dulci Cultivatori de cuvinte și de speranțe, Pelerinii dintr-o epocă-ntr-alta, indiferent de Climă, religie sau agricultură.

De bună seamă, cartofii sînt o problemă

Pelicanii

Ce liniște cînd ninge, suavă-nzăpezirea Și la ferestre parcă se plimbă pelicanii, Știu ei ce știu: iluzia sau poate că chiar firea, Tînguju-ător nori sau raza ce-o-ncăzim prin ani.

Știu ei ce știu: o tablă-a împărțirii, iată, La care scazi mai mult și înmulțești cu-aripi, Știu ei ce știu și lumea și făgăduința toată Și știu și scoicile cînd nasc și huruie-n nisip

Știu ei ce știu: un tipăt care se prelinge Ori împietrește-n ochi cum marea sub vulcani, Și — liniște —, ce liniște cînd ninge Și la ferestre parcă se plimbă pelicanii.

Ceas

Lumina lacurilor grea ca o pendulă Oprită între două aspre, gemene bătuți, Sau de pe cer pădurea ce-a căzut nebulă Și-a curs de fostor, albă, printr-o văi.

Ori poate-un glonț, tăcerea ce-am stîrnit, păgînă, Și curandău morți, căzut de pe cadran, Și curandău și tainic ce-l purtăm la mînă Și ne mutăm în el apoi ca-ntr-un ocean.

Acele trestii lungi tînjind parcă a pace Și la citirea cărora redevenim ce-am fost Ceasul cu care-notaream blînzi și-un curcubeu ce tace Și-l dăm și de mincare-apoi și de-ădăpost.

Testoase

La urma urmei și voi Ce-mai singure, noaptea, rapace, Dacă nu dintr-o criptă v-ați smuls, din noroi, Și v-ați pus, ca să nu mai simțiți, carapace,

Atunci — d-n cer: larvă a celui mai sfinț Și-mi aprig, umil curcubeu Că ochii voștri vulturi v-au pe pămînt Și cînd să zboare-aripea le-ngroșăți mereu.

Poeme de A.I. Zăinescu

Și îi asvirile-acum spre noi ca toropiți, Vin pămîntii și-aproape nichelați pe spate Duc aburînd un joc de nori nedeslușiți.

Magnetizați de luna ce se coace, trează, Iau ca turbați fișia ei de dedesubt Și nu mai simt nici frig, nu mai aud-nici rază Iar de prin văi iau cerul doar ce s-a-ntrerupt.

Iau farurile-n ochi ca pe-un viespar ce-l poartă Și se reped flămînzî ca-ntr-un fatal exod Și tu ca pe-astfel și sare se mai dă, că sub zăpada moartă Mai sînt și rădăcini și umbra le miroase-a iod.

Știu că pe ei pădurea i-a jertfit cu miță, Că printre fagi doar singe vîd și numai

Că și-o sîmîntă dacă-o mai găseșc fragilă, Ea-i plină de lătrat de cîini și-mpușcături

Mistreții care mor și singuri se îngroapă, iată, Curg printre noi și singuri se trîntesc sub roți,

Printre mașini sub faruri care se dilată Și le ating mai dinainte carnea și-i cuprînd pe toți

E-o agonie-a lor cu-o stea care-i denunță, goală, Și se incinerează-acum sau urcă-nspre nămeți, Că-i întîlnești și-n vis, par un baraj de gală, Și îi auzi și-n somn, pufnesc ca un ingheț

Mistreții care mor și-aproape că-i devoră prada, Ce vor fi auzind că parcă se lipesc de-asfalt? —

Iar cînd se foc cu sare nici nu știm — zăpada — Dacă e un dăc sau doliu ce-l purtăm, inalt.

Uitare

Pentru că ai ceva din formele nopții, uitare, Și eu cred că nici nu mai pot privi altfel: un tablou În care nici lună n-a mai răsărit, nu răsare, Deși raze se-ncing și trec parcă-n ecou,

Ori tu însăși pe tine te naști și, agale, Fosforescentă, de gheață mă iei În ale tale, cucernice-mă și agale, Brațe ca și cum m-aș izbi de idei,

Te proclam invincibilă, ești Și sînt pururi al tău, nu aduci alinare Imi aud ochii — sfîșietoare nădejdi — Cum îi culci și tu trează stai, vie: uitare.

Centaurul

Cred că visam dar nici somn nu-mi era. Un centaur prin nori se arăta deodată: — Tu ești fierarul? — mi-a zis, parcă-i bate la stea,

Mie mi-e coaptă capota și-a ars ca de vînt, — Tu ești fierarul la care-o durere m-aduse, Am nevoie de niște potcoave, — a mai spus Și cu jumătatea sa de om mi-arătă ca pe-o luse

Cum de pe picioare pămîntu-i și ars și confuz. Mi-arătă jumătatea de cal care-l ține Și îl leapădă parcă, îl frînge în sus: — Sînt centaurul lumii acestela, vecine, Așa că nu te teme și fă-mi chiar și-un semn în auz

Nenorocirea aceasta de a trăi-n jumătăți Și-n cite doi pelerini — unul în contra Celuilalt — în cite două aprinse, păgîne cetății Pe care nici fierul nu le mai colîndă, —

Ca-n două focuri cu două — nici fonta, — zăpezi Și un ingheț mai nou pe deasupra, tăiat ca de vînt, Că jumătate nu știu, nici n-ai timp să visezi Și nici nu știu dacă urci sau căzi lung la pămînt.

— Așa că-mi trebuie niște potcoave, — a mai zis, Fieru-nlocmai să-i tai și să-l fierbi pe răcoare Vreau și-un clește să-mi smulgii cerul lumii precum Și dacă se poate să-mi-i spargi la nichelare.

„Se strînsese tot safu, se rîdea ca la circ Dar eu cred că visam, crăpau norii cu voier Cînd din copite centauru-a mai suflat și cu frig Iar de pe ochi numai stele-au țîșnit și doar aer.

— Așa că-mi trebuie niște potcoave, — a mai zis, Fieru-nlocmai să-i tai și să-l fierbi pe răcoare Vreau și-un clește să-mi smulgii cerul lumii precum Și dacă se poate să-mi-i spargi la nichelare.

— Se strînsese tot safu, se rîdea ca la circ Dar eu cred că visam, crăpau norii cu voier Cînd din copite centauru-a mai suflat și cu frig Iar de pe ochi numai stele-au țîșnit și doar aer.

Și caii

Frietele nopții numai și potcoava ei. Suficient ca din orgoliu clipa să n-o mai spun — și caii. Căii I — de parcă cineva-mi lipește dungii albe de polei Și-mi sparg prin tălpi mari culie de zăpadă — caii; Căii I — despre care odată și-odată, recunoscu, Țî-am vorbit și și-ăș fi putut vorbi mult,

Erau o întreagă istorie caili cerind din memorie, parcă-ădăpost Și împingînd, rozînd parcă o iesle-ntr-un noi, iluzorie

Căii I — care pînă la urmă n-au mai răbdat Și ni s-au ascuns pretutîndeni în ochi și sub fulger,

Ni s-au ascuns în genunchi și-au ars tot într-un sat, După care ca niște umbre s-au strîns și s-au dus să se culce.

Căii I — care pînă la urmă n-au mai răbdat Și ni s-au ascuns pretutîndeni în ochi și sub fulger,

Ni s-au ascuns în genunchi și-au ars tot într-un sat, După care ca niște umbre s-au strîns și s-au dus să se culce.

Căii I — care pînă la urmă n-au mai răbdat Și ni s-au ascuns pretutîndeni în ochi și sub fulger,

Ni s-au ascuns în genunchi și-au ars tot într-un sat, După care ca niște umbre s-au strîns și s-au dus să se culce.

Căii I — care pînă la urmă n-au mai răbdat Și ni s-au ascuns pretutîndeni în ochi și sub fulger,

Ni s-au ascuns în genunchi și-au ars tot într-un sat, După care ca niște umbre s-au strîns și s-au dus să se culce.

Căii I — care pînă la urmă n-au mai răbdat Și ni s-au ascuns pretutîndeni în ochi și sub fulger,

Ni s-au ascuns în genunchi și-au ars tot într-un sat, După care ca niște umbre s-au strîns și s-au dus să se culce.

Căii I — care pînă la urmă n-au mai răbdat Și ni s-au ascuns pretutîndeni în ochi și sub fulger,

Ni s-au ascuns în genunchi și-au ars tot într-un sat, După care ca niște umbre s-au strîns și s-au dus să se culce.

Căii I — care pînă la urmă n-au mai răbdat Și ni s-au ascuns pretutîndeni în ochi și sub fulger,

Ni s-au ascuns în genunchi și-au ars tot într-un sat, După care ca niște umbre s-au strîns și s-au dus să se culce.

Căii I — care pînă la urmă n-au mai răbdat Și ni s-au ascuns pretutîndeni în ochi și sub fulger,

Ni s-au ascuns în genunchi și-au ars tot într-un sat, După care ca niște umbre s-au strîns și s-au dus să se culce.

Cu și fără mască

„Frezile nu înfloresc în lule”, iată un adevăr pe care ni l-a reamintit sub pretextul unei piese TV. Doina Bădescu, într-una din zilele de marți ale lui martie, lună în care frezile anar în florări gata înflorite. Piesa, desigur amînată de citeva ori, este subtitluată „Frezile nu înfloresc în lule”, o variație pe o temă veche, bătută din cale afară. Întrebarea (falsă) este dacă e bine ca soțiile de agronom să-și aștepte toată săptămînal sau dacă nu cumva e și mai bine să-și urmeze la locul său și muncă. În nici un caz nu e bine să-și părăsească vîntul toată săptămînal și să se întindă pe o masă de lucru în fața camerei. Ideea de a agronom să-și aștepte toată săptămînal sau dacă nu cumva e și mai bine să-și urmeze la locul său și muncă. În nici un caz nu e bine să-și părăsească vîntul toată săptămînal și să se întindă pe o masă de lucru în fața camerei. Ideea de a agronom să-și aștepte toată săptămînal sau dacă nu cumva e și mai bine să-și urmeze la locul său și muncă. În nici un caz nu e bine să-și părăsească vîntul toată săptămînal și să se întindă pe o masă de lucru în fața camerei.

Ion Jalea: „Dac”

Un scenarist cu real talent pentru spectacolele radio — t.v. este Valeriu Munteanu, numai că ultima sa producție „Baladă pentru un om”, surprinde prin inconsistență. Despre ce a fost vorba, deci? Undeva, „la marginea județului”, într-un sat răsculat în 1907, vin jandarmii și armata să-l pedepsească pe răzvrătit. Între aceștia era și învătătorul Ion, pe care colonelul lîtode îl cunoaștea în război, cînd era doar locotenent. Vechi camaraderie de front îl face pe colonel să încerce să-l salveze. Însă planul său este mai mult decît stupid, astfel că învătătorul cade pînă la urmă victima unui general mîncău și afemeiat, care îl execută fără să știe cine este. Învătătorul moare cîntînd o baladă, de unde și titlul (dacă ar fi cîntat o horă, titlul s-ar fi schimbat). În scurta piesă (martea, la tv., toate piesele sînt scurte) mai apare, pentru culoare, „americanul”, un fel de bufon întepat al satului, lăutarul Fluture și prostituata Ninon, mai mare peste el fiind un plutonier de jandarmi, șeful de post. Cel mai mult ne-a intrizat generalul de operă, nîc, ne pare de pe alte meleaguri, atît că obiceiuri, cit și ca îmbrăcăminte. Și atît. Actorii din Birlad s-au chinat să strîină la un loc un text fărîmitat cu multe clișee, care se rostogoleau ca boabele de mercur într-o farfurie albă, cu incrustații scenografice de margine. În concluzie, nu are importanță cît vedem, cît ce vedem, și nici cît e dramaturgie originală, ci cît de original sînt dramaturgii noștri pe micul ecran.

Iulian Neacșu

Democrația unui crez

Ion Jalea este un mare nume comun al conștiinței artistice naționale. Opera sa trăiește identitatea, pe care creatorul ei a însemnat-o simbolic în matca materiei. Discipol al unuia dintre cei mai mari artiști, de la care se revendică deschiderea spre modernitate a sculpturii europene — Dimitrie Paciurea —, spirit forjat, apoi, în academile de artă pariziene și prin atelierul titanilor începutului de secol: Bourdelle și Rodin, patriarhul de azi al sculpturii române și-adună cu religiozitate și bucurie opera, în stadiile ei reprezentative, într-o expoziție retrospectivă. Nu gestul mîndru, nu autoritatea vocii, nu avara privire a creatorului săvîrșeste acest ritual, ci îndemnul generos și simplu la meditație, pe care sînsa unei ore de contemplație în două săli de expoziție o conferă celui dornic de a trăi emoția unei întîlniri cu sapte decenii de zbucium al creației. Pentru că, iată, este această expoziție și o mărturie a veacului, ce, dincolo de neurgurile mizeriei și umilintei, are puterea de a susține cu fervoare idealul continuității și perenității umanismului, a valorilor sale. O încredere nestră-

mutată în armonia și echilibrul moral și spiritual al omului, l-a animat pe artist, de-a lungul întregii sale vieți. Criteriu unic ce nu-și poate afla în alt loc expresia desăvîrșirii decît în creație. Ion Jalea a încercat cu propria-i operă implinirea acestui săt, mai vitregit de întîmplările vremii, au trudit la înălțarea pantheonului sculpturii naționale: Gheorghe Anghel, Corneliu Medrea, Ioșif Felkete, Oșcar Han... Sigur, întrebările asupra operei unui artist de talia și de factura lui Ion Jalea nu pot căpăta un răspuns deplin decît în preajma eternității. Și nimic nu saturază foamea acestei eternități, atunci cînd ne referim la sculptură decît creația în desfășurările ei monumentale, de for. Or, pentru Ion Jalea, mai mult decît pentru congenerii săi numiți mai înainte, tentația monumentalului („victu” dobindit la școala mesterului Paciurea) și-a aflat un răspuns pe măsură. De la monumentele funerare ridicate în memoria unor tovarășii de armă de pe fronturile primului război mondial și pînă la monumentele unor mari

voievozi plantați în piețele mai multor orase din țară, viziunea monumentală se resimte în fibra majorității creațiilor lui Ion Jalea. Sculptorul alezisează cu rafinament (altă „lecție” paciureană) și își manifestă cu măiestrie arta de modelist (se distinge cu ușurință influențele benefice ale lui Carpeaux, Rodin, Paciurea) în lucrări a căror forță sălășăluiește totemic în deserva cu care artistul manevrează simbolul plastic. De fiecare dată conturul acestor simboluri aureolează, reîntrîndu-l plastic chipul și existența omului. Dar, poate cea mai impresionantă secțiune a operei maestrului o reprezintă statuara mică, Mult practică în epocă vîdînd o remarcabilă stîntă a compozitiei și a modelajului (Lăptăreș, La pluz, Soldat cu cal căzut, Bivolari, Cădere înșierilor etc.), acest grup de creație se sume a celorși deschideri spre monumentalitate, ca înălțările monumentale ce le-a însemnat. Fără ele, credem, în creația lui Ion Jalea nu ar fi fost posibile astăzi emblematicele capodopere: „Arcaș odihnînd” și „Hercule doborînd centaurul”. Se mărturisea nu demult artistul: „Există o stîntă a artei sculpturii, pe care secolele de experiență și descoperiri ne-au transmis-o nouă. Ea este vastă și cere stăruință pentru a fi învățată și nu este ușor de însușit.”

Corneliu Antim

mohammad eqbal

Mohammad Eqbal (1873-1938) a fost cea mai importantă personalitate a culturii pakistaneze. Om de vastă cultură orientală și europeană, a scris numeroase volume de filozofie și poezie în limbile urdu și persană. Din opera sa poetică cităm: Taine și simboluri (1915-1918), Salut orientului (1923), Psalmi barbari (1927), Cartea veșniciei (1932), Darurile Hagiului (1936).

Robairuri

Pe cimpuri irii de păsări, zvon de stup-se-nalță.
Cu sânge de laie mușonii în frunze — se-nalță.
În școlii te-măpunezi cu-nvățăturii.
De-n mii ai-al piine, sufletul din trup — se-nalță.

Toți înțelepții-n admirați cind vin — vorbesc.
Ca vorbe ca petalele de crin — vorbesc.
Dar cine-î paznicul acela singularic ?
Ca s-afiu sarea cimpului, c-un spin — vorbesc.

Petala lalelelor poartă culoarea — iubirii.
În sufletul meu se ascunde sfidarea — iubirii,
Iar lumca în două de-ai frunze-or, din sînu-î
Țiși-va doar însingurată lichioare-a — iubirii.

Tu viața veșnică știi oare — ce-î ?
Și moartea-luce înțeleg — ce-î ?
Cu orice clipă vremea se schimbă...
Etern de-ajung din întimplare — ce-î ?

Cind flece clipă durerii mă-nchin,
Tovarăș mi-e chinul spus unui străin
Dar zvon de miine mă poate schimba
De știu care-î prețul ce-î are acel chin.

Cindva cîntam. De fericele-stunc făceam răspă
Și de pe fața gîndului dam vălul jos, în pripă.
O, nu-ntr-o vreme ce-mi lășezam din minți ? Eu cu
O clipă ba eram, ba nu eram în altă clipă.

Cin sălile Fîntel și Spăului Imble
Pocărit simțim. Vinul îl zămisli credința.
Străbătem mîșii și cîmpuri să ducem o soție,
Dar nu întodeauna ne poartă biruința.

Pustiu după pustiri și ape după ape...
Într-un ocean de umbre vin caii să se-adape.

Și țina grădini mîreasa de roze o spune.
Rusine i din mijlocul florilor vine trădare.
Dar lira grădini e frîntă și vreme-nfloriri
apune.

Vesteste cîntăreții grădini, pe ramuri, plecarea...
O priveghetare și-ascultă-n zadar melodia.
În gîngășă-î inimă bîntuie-acum vijelia.

Din chiparoși zburară în zare porumbei.
Iși scutură petala de-acuma orice floare.
Deșartă e grădina, boschetele alei,
Fără veșmii de frunze copaci stau în soare.
Se-adeu-n glas. Nu-î pasă de-a vremea aspră
lege.

Și tristul cînt l-ascultă un om și-l înțelege.

E tristă viața acum și fără de nădejdi se moare
de simțiri de-afară înțeleși și deșartă.
Văd în oglinda minții giuvaer de gînduri rare
Și-n bezna inimii de-odată apar străluminări.

Nici chiar lăleaua însingurindu-și pieptul c-un
minune,
Nici chiar lăleaua însingurindu-și pieptul c-un
făclune.

Stărnăi-va, voi inimii dure, cîntă o
priveghetore !
Trezii-va, adormite inimii, zvon de clopot c-un
ureche !
Sculați-va, voi moarte inimii, l-va credință de-azi
chemare !

Beți, insetate inimii, la cules de vii, lichioare !
veche !
Deși persană-î eupa, vinul în hegiaz își afia
rodul.

Deși e cîntecul îndian, tot în hegiaz își
are-izvodul.

Traducere din volumul „Jeuitre și răspuns la
Jeuitre”.
În românește de
Otto Stark și Ion Luga

Imagine plastică și imagine literară

Urmare din pag. 1

În umbră. Putem privi lumea formelor, ca un fel de magazin în care se află „artificii” ulate, altele goale, altele pline”. Fără îndoială că produse și difuzate în societate, formele artistice sînt implicate în viața politică a societății, mai ales că puterea politică a avut frecvent control artistic, în care au fost produse imagini revendicative în puterea politică în sprînjul ei. Expresia artistică utilizează formele pe care le află în tradiția culturală sau pe care le inventează; este firesc să ne întrebăm, în fața fiecărui fenomen artistic, care este relația dintre mentalitate și formă artistică. Dar dreptul de a pune aceste întrebări aparține de forme care întodeauna reflectă transformări în mentalitate.

În Poveste de Iarnă, Shakespeare pare să fi făcut un parlu, acela de a subjugă audiența, cu o poveste extraordinară, asemenea bardului care creștea bălău în fața unei mase comunitare de ascultători. De aici, locul important pe care-l ocupă în piesă un personaj mai puțin demn: Autolycus, pe care dictionarul lui F.E. Halliday (A Shakespeare Companion) îl prezintă sec „vizitator ambulant și hoț de buzunare din Boemia”. De fapt, Autolycus este un vânzător de visuri și apariția lui în mijlocul mulțimii strînse în fața colibeii păstorului, presupus tată al Perditei, provoacă un entuziasm exuberant. Țărani vor să cumpere, nu numai podobe, ci mai ales balade și încă din cele tipărite, fiind mai demne de crezare. Autolycus ne va spune încîntat că a reușit să domine toată adunarea și să-î scuture de pungile de bani, pentru că „simțirile lor se întepeniseră în urechi” (IV, 3). Fără îndoială că atunci cînd a dorit să compună „o poveste de Iarnă”, Shakespeare a avut în minte scrierile la care povestitorul poplă după întimplări care făceau pe cei prezenți să uite de sine. Că lucrurile stau așa, ne-o spune Simon Forman, un fizician și astrolog, care avea bunul obicei de a se duce la teatru, de unde certitudinea istoricilor literari. Poveste de Iarnă s-a reprezentat la Londra la 15 mai 1611; pentru că, notează Forman în carnetul său că a văzut o piesă în care apărea un mare pungaș de felul celui care este bine să te feresti în viață.

O viață care n-a mai durat, deoarece cîntînd sfîrșit și în artă, în forma a căzut din barcă pe cînd traversa Tamiza, citeva luni mai tîrziu. Piesa lui Shakespeare adoptă forma reprezentativă pe care o dădea povestitorul, în vreme ce la curte se jucau „măști” în care un rol precumpănitor îl definea costumele, portretele mișcătoare. Este momentul în care celebrul arhitect Inigo Jones întocmea schițele pentru decorul pieselor de teatru și construia o sală în care prințul Henry își adăpostea colecția de tablouri. Unul dintre tablouri a ajuns la ambasadorul britanic la Veneția, Sir Henry Wotton, care a cerut anul următor să-î facă o copie, intitulînd mozaicurile de la Torcello și din bazilica San Marco. Dacă vom face numai istorie literară, fără să privim la ceea ce ne spun folcloriștii și istoricii de artă, desigur că nu vom putea înțelege epoca de efervescență a Renașterii enche.

Tot astfel, nu vom putea surprinde în toată amploarea și semnificația ei epoca Lumilor române, dacă nu vom urmări ceea ce s-a întâmplat în tradiția orală și în artele plastice. Mai ales că marile fresce care s-au perpetuat în condiții deosebite în țara noastră, aproape în exclusivitate sistemul figurativ s-a întemeiat pe textul scris. De aceea, nu ne putem aștepta ca realitatea imediată, să fi avut un ecou direct în reprezentarea picturală. Putem descoperi, însă, modul în care preschimbările politice și mentale s-au lăsat amprentă asupra unor forme adeseori preluate de la înaintași. În acest sens, evoluția structurii culturii scrise poate fi urmărită în paralel cu evoluția structurii limbajului figurativ, pentru a înțelege apariția genurilor moderne și, mai mult, expresiei artistice în cultură. În acest sens, este nouă familiară. Faptul că expresia artistică din secolul 17 ne este mai puțin familiară nu înseamnă că este mai rudimentară (sau cum se spune pe la noi „orientală”), ci că solicită un efort suplimentar din partea noastră. Adică multă cultură.

Ceea ce credem că merită urmărit este raportul dintre categoriile de cărți și categoriile de imagini picturale. Astfel, ni se pare că în timpul în frescele din secolul 18, în continuarea celor din secolul 17, imagini care ilustrează, altele care ilustrează altele care erau „de marș” îndreptătoare. Or, știm din Introducerea la Psaltirea în versuri a lui Dosoftei că dintr-un text puteau fi desprinse patru înțeleșuri: sensul istoric, sensul etic, sensul alegoric, sensul metafizic, care „îstă ca nestine cu însoțirea” este cel de sens metafizic, care este „de povest”. Avem de-a face cu o hermeneutică tradițională și ea poate fi înțelinită și la Dante, în Convivio, unde el vorbește despre cele patru sensuri: literal, alegoric, moral și anagogic. Definiția sensului alegoric este celebră: „acei care se ascund în simbolurile de povest”. Avem de-a face cu o hermeneutică tradițională și ea poate fi înțelinită și la Dante, în Convivio, unde el vorbește despre cele patru sensuri: literal, alegoric, moral și anagogic. Definiția sensului alegoric este celebră: „acei care se ascund în simbolurile de povest”. Avem de-a face cu o hermeneutică tradițională și ea poate fi înțelinită și la Dante, în Convivio, unde el vorbește despre cele patru sensuri: literal, alegoric, moral și anagogic.

În același timp, se poate vedea cum puterea politică și-a pierdut autoritatea, fapt care a avut repercusiuni asupra reprezentării principelui. Dar mai ales asupra modului în care sistemul de imagini fusese conceput de către puterea politică. Pot fi alăturate cu folos două texte la distanță de un secol. Atunci cînd îl înfățișează pe Gaspar Gratiani, Mirone Costin se distanțează de strălucirea care ajunsesse pe tronul Moldovei; dar cînd arată că a fost ucis de doi boieri, deîndată se cutremură și condamna fapta grozavă și atrocă, căci domnii ori bîn ori rău, la toate primejdiile ferit trebuiește”. Tot despre un aventurier vorbește și Ienăchiță Văcărescu, atunci cînd descrie puternic lui Mavrogheni; numai că el apasă puternic pe pedala, cînd scrie că nu era speranță că va putea învia ceva, de vreme ce era „om prost și la fire și la gîndire și la simțire”. Cînd comunică boierilor că a fost ucis de doi funcționari ai Porții, el conștățează simplu: „și s-au bucurat cu toții”. Este adevărat și că Radu Poșcu sau Neculce au denigrat principii; dar primul este un autor de scrieri, iar cel care nu poate reieși meritele unei fapte decât deîndrind pe alta, în timp ce Neculce este interesat mai mult în caracterul decît în istoria statului. La Ienăchiță, în schimb, înțelitim un mod de a gîndi în care ideile secolului Lumilor sînt prezente.

Schimbarile din cultura scrisă și din cea picturală sînt sincronice și dezvăluie, prin mijloace de expresie diferite, o transformare în mentalitate. În momentul în care categoriile de cărți s-au multiplicat, programele iconografice au acordat tot mai mare atenție părții anamnelice și au apărut veletățile de bănuț și seval. Este unul din numeroasele motive care ne îndeamnă spre cercetarea pluridisciplinară, singura capabilă să dea viață operelor, care, în cazul român, aparține unei îndelungate tradiții, astfel, după cum s-a arătat la sfîrșitul aceluiași evocăți, sub ponderea „duratei lungi”.

MEMORIELE DUCELUI DE CHOISEUL provocă la Matthew Galey un titlu ca o ironie: „Ab, ce feride se fii Choleul”. Acesta este apărut la Mercure de France, cu prefața lui Jean-Pierre Guicciardini, fiind îndoleșită din punctul de vedere al rigorii științifice. Se știe că înes marile istorice Pierre Gavante, unul dintre cei mai buni cunoșcători ai secolului domnăit de Ludovic al XV-lea, considera publicarea în 1794 a memoriilor ducelui de Choiseul drept un act suspect, bănuind că manipularea textelor ar fi apocriefe. În legătură cu această problemă, M. Galey scrie: „În zilele noastre oamenii politici au condus foarte arde. Amintiri, interviuri, jurnali și altele s-au scris în între eveniment și comentariul său. Miniștrii, ca și scriitorii, credeau încă în posteritate; ei credeau că este mai convenabil morii în viața de a face publice opiniile asupra contemporanilor”.

alan brownjohn

Ne-a vizitat de curînd țara „poetul nostru social cel mai rice, pendulînd între suavul aer Alan Brownjohn, președintele Societății Poetice din Marea Britanie. Cu un profil propriu în contextul poeziei britanice actuale, Alan Brownjohn înzestrat cu o putere a imaginației deosebită, unitele impresionante abordînd boala a realității, este caracterizat de celelalte teme personale cit și publice, cu brul poet Peter Porter ca fiind nuanțe melancolice dar și satirice”.

L. U.

Noapte albă

Nu, n-am visat, eram
Un ecran de televizor lăsat deschis și
Eram viu și tremuram și
Doream să dărez mai mult, să gîndesc mai mult
Decît acele dungi gri, rapide și acele
Ce se repetau mereu.

Nu puteam scoate nici o imagine i dar
Eram viu și tremuram și
Doream să dărez mai mult, să gîndesc mai mult
Decît acele dungi gri, rapide și acele
Ce se repetau mereu.

O insomnie plăcută, chemînd disprețuitoare
Zorii aspri și punînd în acord mințea
Cu cea primă, mohorîtă
Pînă în treacă din ale cărei adîncimi reci
soseau
Monștrii pe care călărea trupul dureros.

Impunînd

La mijlocul lui Septembrie un portar prost plătit
Sîsă ațară, pe trotuar, în fața, în curtea
Hotelului Majestic, și cu piciorul
Unel frunze costelive; i
O frunză căreia nu-î permis să rămîna.

Cu palaria lui ciocolatie, cu fîretari, maiestuoasă,
face semn taxiiurilor,
avînd-o printre șirul de autobuze
E impun chiar și pe o astfel de stradă.

Cu oare să îmbătrînesc sub pălăria lui,
sub hațna lui lungă, lungă, în pantofii cu talpă
groasă și bine lustruiți
Să îmbătrînesc dintr-un sergeni ce era

(Acum din ordin doar frunzelor din parter
administrăției)

Și costumul asortat și ceasul potrivit exact i
timpul pentru oaspeții hotelului.

Nu poți îmbătrîni în afara acestor întimplări
Niciodată. Dar frunzele
Vor pătrunde cumva prin așa turanță, din fașă
Și peste două săptămîni o frunză
Sîrecurată înăntur va aunge la etajul doi.

În acest oraș...

În acest oraș, poate o stradă.
Pe această stradă, poate o casă.
În această casă, poate o cameră.
Și în această cameră, stă o femeie,
Stă în întinerie, stă și plînge
După cineva care totmai a ieșit pe ușă
Și care totmai a stîns lumina
Uitînd că ea e acolo.

«SIMBOLISMUL EUROPEAN»

Censul literar „G. Călinescu” din cadrul Academiei R.S. România prezentat în ultima sa ediție de lucru marcată antologia dedicată Simbolismului european apărută recent în colecția „Sinteză Luce” a Editurii Albatros în trei volume care însumează peste 1700 de pagini sub semnătura Zinei Molecul și a Maydaneli Ennio-Kușnik.

În cadrul acestei ediții acad. Alexandru Balace, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, a roștit un cuvînt introductiv subliniind importanța majoră a acestui act de cultură care pune și mai mult în lumină optimele unei epoci guvernate de spiritul de creație și simțire. În acest cuvînt, Balace a prezentat o sinteză a simbolismului european reprezentat prin tentativă editorială de această natură pe care o înțelitim în întregul o deschidere fără precedent spre marile valuri ale poeziei europene de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX.

Scritorii Ion Popoșca a schitat trei curenturi literare cu caracter de omagiu postum, pentru Al. Philippide, Nicolae Crevedia și Costa Caracul, foști membri activi ai cîntecului și care sînt cuprinși în sumar cu traduceri de o notorie exemplaritate. Din poezia traduce de Alexandru Philippide și Nicolae Crevedia și din originalul lui Mihai Creveanu, a citit poetul și actorul Dinu Ianculescu, iar din Întîmîcările lui Costa Caracul a citit Liviu Băduț. După acest moment omagial au citit din traducere proprii Liviu Băduț și Mihai Sîrbescu (Arthur Rimbaud, Jean Morvas, Stuart Merrill, Henri de Regnier, Franca Jammes, Paul Claudel, Charles Peguy, Annie Verhaeren, Maurice Maeterlinck, Kostia Palamas, Janine Polesis, Kostia Uranis, Stefan George, Christian Morgenstern, Richard Schickel, Rainer Maria Rilke, Vladimir Soloviov, Pavlo Taina, Maxim Rilke, Babtis Mihaly, Kosztolanyi Deszo, Toth Arpad, Fust Milan).

Perce glasul tău o sparse,
neștiind că nu mai are ce pune în loc.

Și te-ai întors.
Timpul desfășoară în aer
aripi mari de vînt,
ce trec nevăzute pe lîngă noi,
fară să ne mai poată recunoaște
unul în fața celuilalt.

Dar ce folos ?
Deci, te-ai întors.

☆ ☆
☆
reputul ninsorii
mi-a acoperit fără grabă
un braț
un ochi apoi pe celălalt
glasul
degetele lungi de furturi
păul cărunt
numela
și-n urmă trupul întreg
pe care
trezind indiferent
omul iubit îl confundă
cu un om de zăpăd.

dana oprîță

Regășire

Și te-ai întors.
Marile flori albe
pe care,
înainte de plecare,
mi le-ai dăruit
zac aruncate
într-un din vazele de lemn ars,
acolo unde de obicei le lăsam,
flori tale.

Poate doar ele te mai fi așteptat,
cu nu-mi aduc aminte
clipa cînd am promis
să-mbătrînesc liniștită lîngă foc,
ferită de priviri și ngumînji.

Deși, iată —
ogîndina s-a oșilit o dată cu mine,
iar în jur, aceeași tocare veche

Dramaturgia actuală

Urmare din pag. 5-a

față de eficiența cultural-educativă a tuturor acestor manifestări la un loc și a ficcierei în parte, pe alt de nefirică nă apar rezistența pe care o mai întîmpină încă aceste manifestări, care, înglobîndu-se organic în marile festivaluri naționale „Cîntarea României”, funcționează efectiv ca instrumente de lucru de dezbateri aplicată și la obiect, în spiritul unei înalte principialități comuniste, asigurînd posibilitatea conștințării și afirmării valorilor.

Că jurul unui festival sau altul poate fi mai bine gîndit, că selecția spectacolelor la o ediție sau alta poate fi mai exigentă, că raportorul pe care-l etalează o manifestare de cultură teatrală sau alta poate fi prin el însuși mai reprezentativ din punct de vedere valoric sau mai cuprinzător din punct de vedere al arilor problematice investigate ori al diversității stilistice abordate, ni se pare că sînt probleme care nu pot fi puse în discuție în absența unei competiții valorice ori a unor manifestări festivaliere, de cultură teatrală aplicată? Publicul care de fiecare dată a umplut și umple sălile pînă la refuz, aplaudînd îndelung și ovacionînd înălțurile de entuziasm, funcționează efectiv în actual rol de implicare constructivă, politico-ideologică? Celor mai buni dramaturgi, regizori, scenografi și actori care, aflîndu-se în concurs, sau participînd în afara concursului, s-au văzut răspîlîți de aplauzele publicului, în consens cu aprecierile juriului, primind astfel confirmarea valorii travaliului lor artistic și a justetei căutărilor creatoare care l-au animat? Dramaturgilor care nu s-au ridicat prin creația lor la nivelul așteptărilor dar au putut conștățe fără false menajamente opinii dintre cele mai avizate în legătură cu limitele creației lor, pe care, numai cunoșcîndu-și-le, vor putea eventual să le biruiască?

Iată de ce problema consolidării actualului sistem de manifestări de cultură teatrală, cu posibilitate concretă de asigurare a unei simulative competiții valorice, este de o importanță majoră pentru bunul mers al vieții și al mișcării noastre teatrale, care are încă a face eforturi serioase pentru a fi competitivă pe plan internațional. În special prin deschiderea spre universalitate a dramaturgiei actuale, tema căreia i s-ar putea consacra o viltore ediție a festivalului timișorean. Ar fi necesară apoi invitarea la cele mai importante manifestări de cultură teatrală a unor oameni de teatru și de impresariat artistic de peste hotare, care să ne burouăcă mai bine și, prin eventuala selecție pe care ar opera-o, să ne ajute a ne face mai bine cunoscîții în strălînătate, nu prin ceea ce credem noi că interesează într-un loc sau altul, fără o bună cunoștere a „pietii”, or, dacă dorim, a „orientului de ascultare”, ci prin ceea ce dîngi nu sîr-ș permitte să riște a nu interesea. Oricum, invitarea unui om e mai puțin costisitoare și uneori mai eficientă decît trimiterea unei trupe fără o prospecție culturală prealabilă. În consens, ar fi necesară o mai substanțială participare a secției de dramaturgie a Uniunii Scriitorilor la toate manifestările care implică valorificarea scenică a creației dramatice contemporane, o susținută și sistematică preocupare pentru posibilitatea de a intra în dialog cu alte culturi. Nu ne putem aștepta ca altcineva decît dramaturgii și oamenii de teatru români să poată face mai bine propunerea culturală a valorilor teatrului românesc contemporan dar și aceasta nu e doar o sartină pe care li-o poli asuma, ci și o chemare pe care nu oricine și-o poate descoperi. Am divizat poate prea mult față de întrebarea dumneavoastră, la care ne-am întoarcă parafrazînd un cunoscut adopiu al lui Camil Petrescu, care ar putea să sune și cîtă competiție, aștia competitivitate și deci alta valoare.

CARTE, BIBLIOTECĂ, EDUCAȚIE

Sub acest generic, la Ploiești s-a desfășurat, între 14 și 20 martie, Sesuluna de comunicări și informații organizată de biblioteca județeană „Nicolae Iorga”.

În cadrul manifestărilor au fost prezentate, de către personalități culturale de prestigiu, o serie de conferințe între care „Carte social-politică — valoros instrument de documentare și educație politică”, Opera secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Creveanu, „Creașia literară și plan editorial în țară și în strălînătate”, prezentată de Ion Simion, redactorul șef adjunct al Editurii politice, „Rolul bibliotecii în promovarea literaturii române contemporane”, susținută de directorul Editurii Eminescu, criticul și istoricul literar Valeriu Răducanu, „Probleme majore ale literaturii populare”, prezentată de prof. univ. dr. Mircea Mușat, „Egizi din istoria cărții românești” de prof. univ. dr. doc. Dan Simionescu.

Într-o serie de comunicări s-a valorificat munca

de cercetare desfășurată în cadrul Institutului „Nicolae Iorga” și bibliotecii datorată directorului bibliotecii gazdă, George Maestru. „Aspecte privind istoria românilor în cărți străine din secolul al XVII-lea aflate în colecțiile bibliotecii „N. Iorga”, de Ion Popoșca, „Literatură cu autoritate”, de scriitorii de ieri și de azi” de Marin Călinescu, „Biblioteca și stimularea creativității literar-artistice” de Nicolae Stancu și Mihai Vasile.

În cadrul acestor manifestări culturale s-a organizat și o expoziție de rarități bibliofile din fondul bibliotecii, la care s-a adăugat un simpozion și un marșeu literar și citirea în unison a scrierilor.

Unele conștințe și realizări, aceste „zile de cărți” s-au bucurat de o largă participare sînt din partea specialiștilor cit și a publicului, consolidînd o frumoasă tradiție culturală.

G. B.

PSEUDO-CULTURA PE UNDE SCURTE (IX)

Preliminarii la o literatură de diletanți

desi majoritatea aceluia care colaborează cu „Europa liberă” ar voi să dea impresia de profesionalism, totuși în realitate sforțarea lor este inițială: ei nu sînt decît niște diletanți. Cum de este cu puțință un astfel de fapt, detectabil nu doar la citiva dintre ei, ci la toți — iată o chestiune care prezintă un oarecare interes. O iniție explicativă la îndemînă ar fi aceea a programului cultural utopic: o mină de oameni, rălăciți prin lume, picăți între alte nații și deznăționalizăți lingvistic, ar voi să substituie, prin producțiile lor, o întreagă literatură națională (și tot ce ar înseamnă, poezie, proză, critică și eseiești, dramaturgi, filosofi, reporteri etc. Obligația de a scrie cit mai mult și în cit mai multe genuri, indiferent dacă în toate spiritul creator respiră liber, a un agent minunat al... diletanțismului și, c. vremea, un motiv sigur al eșecului intelectual. Din nefericire, așa cum lucrurile cu mult, mai ales cu aceia care formează grupul celor nouă de la „Europa liberă”, O. altfel inexplicabilă, insensibilitate la creația serioasă îl caracterizează pe toți. Monica Lovinescu a început, în România, prin anii '40, cu cronici dramatice (ca cîror „paternitate” e dubioasă) cu schițe, cu publica, unele poezii. Articolele picturului Camilian Demetrescu nu derbesc aspectul unei

libere” nu sînt văzute bine de cel „nouă” care țîn în mîini listele cu „buni” și „răi”. Din ferice, cel care nu se amestecă în această mîștină a diletanților sînt mulți și despre ei ar trebui vorbit mai mult, așa cum, de altfel, merită pe deplin. Momentan, să ne rezumăm tot la diletanți: ei sînt nu numai „rațaiși genurii multiple”, striviți de o sarcină creatoare care îl depășește cu mult, ci și indivizi de tot soiul, cu alte profesii, pentru care literatura nu e decît o indolentă de vacanță, o preocupare și dominică. Antepersonul L. M. Arvade (Leoniță Mimișigă) devinut, pe considerente financiare, conducătorul unui canacu „românesc” din Paris, ilustrează cel mai bine această categorie de diletanți. Ei scriu fără conștința scrisului, ca și cînd ar comoleta niște foi de album monden sau ar desfășura o activitate pleziară, de felul plimbărilor pe jos ori cu bicicleta, al jogging-ului, al pescuitului și al vinătorii. Un Mihai Costinescu, publicat uneori cu poezii în „Limite”, este profesor la o universitate scandinavă, Horațiu Rădulescu, „poet”, este compozitor de muzică modernă (nu discută cit de bun), pictorul G. Tomaziu și pictorul nu poet, deși publică unele poezii. Articolele picturului Camilian Demetrescu nu derbesc aspectul unei

Mariana Popo: „Alegoria verii”
Din expoziția dela Galeria „Galațea”

banale dări de seamă. Un biolog, de structură îndărățită, Denis Bulcan, se încapățînează să publice, pe lîngă poezii fără valoare, și articole politice din categoria catastrofulicului, care înghețea literalmente pe cititorul care nu știe că la mijloc e un neogoi, Nicolae Petra, „co-director” la „Limite” autor de poezii și de proze poetice, e, de fapt, pictor. Pictor și arhitect, dar poet diletant, și Matei Belidman, Regizorul Paul Barbăneagră mai scrie, din cînd în cînd, o poezie și „pac cu ea la gazetă”. Poetul Ion Parvulescu, recomandat de V. Ierunca în chip de „Era Pound român”, face studii pe care le publică, de strategie militară. Alții sînt garagiști, medici, ingineri, farmaciști, muzicologi, critici de artă, regizori, istorici: în ficcare teoria creației totale lucrează neliniștitori de acor. E înadîr sigur că nu ar exista om și nu fi scris o poezie în viața lui, e însă absurd ca și pe aceea să găsească loc ca s-o publice indiferent de valoare. În realitate, cultul diletanțului, care e specific grupului „Europel libere”, are semnificații mai numeroase decît ar părea la o examinare sumară. A încurajarea pe diletanți în scopul unei de o spor și artificială cifra planificată de creatori probează o viziune perfect burocratică asupra culturii. Apoi, ideea că oricine scrie trebuie să publice și că orice voce din public se poate amesteca în discuțiile specifice culturale e un ecou al burocratismului prolet-cultist, azi defunct, la noi, însă care, prin canale pe care le vom vedea, s-a revigorat instituțional pe alte meridiane. În sfîrșit, „diletanțismul” probează o lipsă izbtoare de criterii estetice cu efecte dintre cele mai hilare. Unul dintre ele? Poezii promovate de grupul „Europel libere” sînt, în totalitate, „poezi de dominică”.

Artur Silvestri

ZIDUL ȘOAPTELOR

SPECTACOLUL LUMII văzut de Ioan Grigorescu

Vă spun omului și scurtă ca un vis... În 1929, în ziua de 2 decembrie, profesorul paleontolog Pei Wenzhong a descoperit...

Privesc strada cu furnicașul ei vicioasă și în amănunțime... În Beijing după 17 ani... Cînd este neobișnuit...

Primosul Templu al Cerului din Beijing va fi deci, „ho”... În acest sens, dar de fapt nu le-am spus... Le-am spus, dar de fapt nu le-am spus...

Destul. Miine să fiți la închisoare nouăzeci și opt... Și dacă nu există nici o închisoare nouăzeci și opt?

SPORT Diavolul și-a recăpătat culoarea

Am, neori, sentimentul că fotbalul ne mîncînce sămînta zilei de azi și ne dă speranța...

denți. Să-i mai aud eu pe unii că se intră greu în facultate! În afară de asta...

La 45 de ani, Ignacio de Loyola Brandão (n. Araraquara, 1936) este unul dintre cei mai originali prozatori brazilieni de azi...

IGNACIO DE LOYOLA BRANDÃO

Oamenii care numărău

În vreme ce-și numără degetele ca să vadă dacă are încă suze, zări pe banca din față un bărbat ce-și numără firele de păr...

— Un prieten al meu a fost și mai norocos. Trebuie să-și numere gurile... — Nu credeți că legea aceasta a recensămîntului total este o prostie?

— În toate magazinele doctorului School sînt reclamele noastre... — Dar să vedeți ce cozi sînt în fața magazinelor...

Mariana Popa: „Ispita”

Scaunele interzise

Oamenii nu bătura la ușă pentru că de multă vreme în oraș și în țara aceea poliția nu mai batea la ușă...

Prezentare și traducere de Cătălina Moga

REPERE Albert Schweitzer (III)

Conceptul ordonator în universul moral al lui Schweitzer a fost „respectul vieții”. Acela profesorul Mircioiu îl dedică de altfel un întreg capitol în monografia sa...

Haushofer se gîndește la exemplul lui Schweitzer: organist, lui Bach prinso l-adoce, / se-fundă-n viața celui stîns pe cruce / și-n adîncimile gândirii...

Aurel-Dragoș Munteanu

REVISTA STRĂINĂ

RETROSPECTIVĂ la Grand Palais a permis publicului și specialiștilor să revadă cele mai importante lucrări ale lui Fantin-Latour...

Luceafărul

Redactor șef: Nicolae Dan Frunzețoiu. Mihai Ungheanu (redactor șef adjuncți), Teodor Balș (secretar responsabil de redacție)

REDACTIA: București, Piața Școlii nr. 1, tel. 17 32 89. ADMINISTRATIA: Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 95. Tiparul executat la: COMBINATUL POLIGRAFIC CASA ȘTIINȚII